

**BEHEER- EN INRICHTINGSPLAN
NATIONAAL PARK DUINEN VAN TEXEL
PERIODE 2008 - 2017**

OVERLEGORGAAN NATIONAAL PARK DUINEN
VAN TEXEL

 ARCADIS

**Beheer- en Inrichtingsplan
Nationaal Park Duinen van Texel
Periode 2008 - 2017**

Overlegorgaan Nationaal Park Duinen van Texel

15 september 2008
110302/NA8/023/000352/001
110302.000352

Inhoud

1	Inleiding	7
1.1	Het begrip Nationaal Park	7
1.2	De vier pijlers van het nationale parkenbeleid	7
1.3	De status van het Nationaal Park Duinen van Texel	7
1.4	De meerwaarde van een Nationaal Park	8
1.5	Doel Beheer- en Inrichtingplan	8
1.6	Relaties met bestaand en toekomstig overheidsbeleid	9
1.7	Relatie met het beheerplan Natura 2000	9
2	Gebiedskarakteristiek	10
2.1	Ontstaanswijze	10
2.2	Geologie en geomorfologie	10
2.3	Landschappelijke betekenis	11
2.4	Bodem en waterhuishouding	11
2.5	Chemische invloeden	12
2.6	Klimaat	12
2.7	Natuurwaarden	13
3	Veranderingen in het Nationaal Park sinds 2000	14
3.1	Trends	14
3.1.1	Morfologische veranderingen	14
3.1.2	Veranderingen in de natuur	14
3.1.3	Landschappelijke veranderingen	15
3.1.4	Veranderingen van het recreatieve gebruik	16
3.2	Projecten	16
3.2.1	Proef met dynamisch kustbeheer bij paal 14 (Westerslag)	16
3.2.2	Project herinrichting De Nederlanden	16
3.2.3	Project vergroting zoet/zout-gradiënten in De Slufter	16
3.2.4	Project Verbetering recreatieve infrastructuur	17
4	Beleidsontwikkelingen sinds 2000	18
4.1	Internationaal beleid	18
4.2	Rijksbeleid	19
4.3	Provinciaal- en regionaal beleid	22
4.4	Gemeentelijk beleid	24
5	Toekomstbeeld voor de periode tot 2018	26
6	Natuur en landschap	28
6.1	Toekomstbeeld	28
6.2	Natuurbeheer	29
6.3	Anticiperen op het Natura 2000 beleid	31
6.4	Begrenzing	33

6.5	Kustlijnzorg en waterkeringbeheer	34
6.6	Waterhuishouding	35
6.7	Faunabeheer	35
6.8	Kustafslag nabij de Robbenjager	37
6.9	Geluidshinder door vliegverkeer	37
7	Recreatief medegebruik	38
7.1	Toekomstbeeld	38
7.2	Algemene beleidskeuzen	38
7.3	Recreatiezonering	39
7.4	Openstelling	39
7.5	Toegankelijkheid voor mindervaliden	40
7.6	Recreatieve infrastructuur	41
7.7	Recreatief gebruik en natuurwaarden	42
7.8	Evenementen	43
7.9	Overige aspecten m.b.t. de recreatie	43
8	Voorlichting en educatie	45
8.1	Toekomstbeeld	45
8.2	Algemene beleidskeuzen	46
8.3	Het educatieve aanbod	47
8.4	Het centrale bezoekerscentrum	48
8.5	Decentrale steunpunten	49
8.6	Excursies en rondleidingen	50
8.7	Gebruik van het logo	51
8.8	Imago Texel in relatie met het Nationaal Park	51
8.9	Financiering voorlichtings- en educatieactiviteiten	52
9	Onderzoek	53
9.1	Toekomstbeeld	53
9.2	Beleidskeuzen	53
9.3	Argumenten	54
9.4	Richtlijnen voor beheer	54
10	Maatschappelijke inbedding, organisatie en bestuurlijk draagvlak	55
10.1	Toekomstbeeld	55
10.2	Organisatie van beheer en bestuur	55
10.3	Afbakening rollen en taken	56
10.4	De meerwaarde vergroten	57
10.5	Werk- en adviesgroepen	58
11	Actieprogramma	60
11.1	Prioriteit 1 (binnen 3 jaar uit te voeren)	60
11.2	Prioriteit 2 (binnen zes jaar uit te voeren)	62
11.3	Prioriteit 3 (binnen tien jaar uit te voeren)	63
11.4	Jaarlijkse of periodiek herhaalde acties	64
Bijlage 1	Literatuur	67

Bijlage 2	Samenstelling Overlegorgaan en Adviesgroepen	69
Bijlage 3	Natuurdoeltypenkaart	71
Bijlage 4	Toponiemen	72
Bijlage 5	Zonering	73
Colofon		74

Voorwoord

Een nieuw beheer- en inrichtingsplan voor het Nationaal Park Duinen van Texel? Er was toch al zo'n plan? Jazeker! Maar de tijd gaat door en nieuwe vraagstukken vragen om nieuwe antwoorden. Daarom hebben we met het Overlegorgaan afgesproken om het beheer- en inrichtingsplan uit het jaar 2000 te vernieuwen. Niet omdat er behoefte is om nu een geheel andere koers te varen, maar omdat we oude afspraken willen herijken en nieuwe afspraken willen maken over thema's die zich nieuw aandienen. Ook is er behoefte aan nieuwe projecten en aan nieuw élan in de organisatie.

In 1999 en 2000 hebben we in een nauwe samenwerking met de bewoners en de organisaties van het eiland het eerste Beheer- en Inrichtingsplan voor het Nationaal Park Duinen van Texel opgesteld. Op grond hiervan heeft de Minister op 1 mei 2001 de duinen van Texel de status van Nationaal Park verleend. Sindsdien hebben we, meegefinancierd door het Rijk, een groot aantal projecten in het gebied kunnen uitvoeren. Daardoor is de betekenis van het gebied voor natuur en landschap én voor haar gebruikers toegenomen. Over het algemeen is dit beleid behoorlijk succesvol gebleken. Er zijn veel projecten gerealiseerd. Ook wordt het Nationaal Park naar mijn overtuiging breed geaccepteerd door de bewoners van het eiland en hun organisaties. En zo hoort het ook: bescherming van natuurwaarden en van het landschap, in nauwe samenspraak met de betrokkenen.

Met het voorliggende plan kunnen we weer een aantal jaren vooruit. Dat geldt voor de thema's 'natuur en landschap', 'natuurgerichte recreatie', 'voorlichting en educatie' en 'maatschappelijke inbedding, organisatie en bestuurlijk draagvlak'. Aan het vorige plan is nu een onderzoeksagenda toegevoegd. Bijzonder is dat de vaststelling gebeurt aan de vooravond van de beheerplannen van het Rijk voor de drie Natura 2000 gebieden die het Nationaal Park overlappen. De afspraken in dit plan hebben tot doel om het beheer zo probleemloos mogelijk voor te bereiden op deze – mogelijk ingrijpende – beheerplannen. Nieuw is ook dat sinds kort de Provincie verantwoordelijk is voor het budget van het Nationaal Park. Tot nu toe was dat het Ministerie van LNV. Het nieuwe beheer- en inrichtingsplan is ook de opmaat om voor die subsidie in aanmerking te komen.

Het Nationaal Park en het beheer- en inrichtingsplan roepen op Texel soms veel en soms weinig discussie op. Discussie is goed, want het toont de betrokkenheid van de eilandbewoners bij het gebied. Dat is de essentie van draagvlak voor de natuur: dat mensen dicht bij de ontwikkelingen in het gebied staan. Ik ben ervan overtuigd dat we dat met dit nieuwe beheer- en inrichtingsplan optimaal hebben bereikt. Ik dank iedereen die hieraan hun aandeel hebben geleverd.

Evert Vermeer
Voorzitter van het Overlegorgaan
Nationaal Park Duinen van Texel

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1 HET BEGRIIP NATIONAAL PARK

Het begrip ‘nationaal park’ wordt in de Nota Ruimte uit 2006 als volgt omschreven:

“De nationale parken zijn de parels van de Ecologische Hoofdstructuur en bestaan voornamelijk uit natuurgebieden. De nationale parken kennen geen eigenstandig ruimtelijk beleid. Het rijk stimuleert de samenwerking van overheden, beheerders en grondeigenaren binnen de parken en investeert in de educatieve functie van de parken”

Een oudere definitie, uit het Structuurschema Groene Ruimte, geeft extra informatie:

“Nationale Parken zijn conform internationaal aanvaarde definities aaneengesloten gebieden van tenminste 1000 hectaren, bestaande uit natuurterreinen, wateren en/of bossen, met een bijzondere landschappelijke gesteldheid en planten- en dierenleven, waar tevens goede mogelijkheden aanwezig zijn voor recreatief medegebruik. In de Nationale Parken worden natuurbeheer en natuurontwikkeling geïntensiveerd, natuur- en milieueducatie sterk gestimuleerd en vormen van natuurgerichte recreatie alsook onderzoek bevorderd”.

1.2 DE VIER PIJLERS VAN HET NATIONALE PARKENBELEID

Het nationale parkenbeleid kent de volgende meervoudige doelstelling:

1. natuurbehoud en natuurontwikkeling,
2. natuurgerichte recreatie,
3. voorlichting en educatie en
4. beheerondersteunend onderzoek.

1.3 DE STATUS VAN HET NATIONAAL PARK DUINEN VAN TEXEL

Het Nationaal Park Duinen van Texel is een van de achttien nieuwe nationale parken die Nederland telt, naast de rond 1930 ontstane particuliere parken De Hoge Veluwe en Veluwezoom. Het nationale parkenbeleid is van oorsprong Rijksbeleid, waarvoor de Minister van Landbouw, natuurbeheer en Voedselkwaliteit (LNV) verantwoordelijk was en gedeeltelijk nog steeds is. In 2007 is het beleid voor de individuele parken overgedragen aan het Provinciaal bestuur. Aan de aanwijzing als nationaal park is een aantal voordelen verbonden, bijvoorbeeld een extra financiële impuls voor het gebied. Het Provinciaal bestuur stelt echter ook een aantal randvoorwaarden. Het opstellen van een Beheer- en Inrichtingsplan is daar één van. Voor het

gezamenlijke overleg tussen de diverse overheden onderling en tussen de overheden en de organisaties uit de bevolking is voor het Nationaal Park Duinen van Texel een Overlegorgaan ingesteld. Dit overlegorgaan staat onder voorzitterschap van de heer E. Vermeer te Heerhugowaard.

De mogelijkheden om inzake het Nationaal Park een eigen beleid te voeren worden uiteraard sterk bepaald door het Europese beleid en het beleid van het Rijk, de Provincie en de gemeente Texel. Het Overlegorgaan is geen eigen rechtsvorm, maar heeft een functie als platform voor overleg en gezamenlijke afspraken.

1.4

DE MEERWAARDE VAN EEN NATIONAAL PARK

De - inmiddels opgeheven - Voorlopige Commissie Nationale Parken (VCNP) heeft indertijd aangegeven dat de instelling van het Nationaal Park Duinen van Texel moet leiden tot meerwaarde ten opzichte van het reguliere beleid. De VCNP zag drie aspecten waarop deze meerwaarde tot uitdrukking kan komen:

- een integrale benadering van beheer en bestuur;
- een nadruk op de samenhang van het gebied;
- versterking van het draagvlak en een algehele kwaliteitsverhoging.

Deze drie aspecten zijn ook vandaag nog de belangrijkste ingrediënten die de instelling van de Duinen van Texel als nationaal park meerwaarde bieden. Het Overlegorgaan functioneert hierbij als een overlegplatform waarin de diverse partners elkaar informeren en met elkaar streven naar een eenduidig beleid van alle partijen met betrekking tot de ontwikkeling van het gebied. Het Nationaal Park krijgt, via het Overlegorgaan, meerwaarde doordat het streeft naar de financiering van gezamenlijk gewenste projecten. Deze projecten zijn aanvullend ten opzichte van het reguliere beheer van de diverse terreinbeheerders. De diverse projecten die uit het budget voor het Nationaal Park kunnen worden gefinancierd leveren een impuls aan de ecologische en recreatieve kwaliteit van het gebied. Zij dragen ook bij aan het draagvlak voor het behoud van het gebied en voor de beheer- en inrichtingsmaatregelen die daarmee samenhangen.

Het Overlegorgaan heeft geen verantwoordelijkheid voor het beheer van de natuurgebieden. Dit is de primaire taak van de terreinbeherende organisaties. Het Overlegorgaan heeft in dezen een adviserende taak.

1.5

DOEL BEHEER- EN INRICHTINGPLAN

In het Beheer- en Inrichtingsplan 2008 -2018 wordt in grote lijnen vastgelegd hoe het gebied de komende tien jaar wordt beheerd en ingericht. Het Beheer- en Inrichtingsplan vormt daarmee het kader voor alle maatregelen en projecten die de komende tien jaar in de Duinen van Texel op stapel staan.

1.6

RELATIES MET BESTAAND EN TOEKOMSTIG OVERHEIDSBELEID

Het Nationaal Park Duinen van Texel dient te functioneren binnen de kaders die het bestaande beleid stelt. Afwijkingen zijn in principe niet mogelijk, hoewel in een nationaal park soms met het bevoegde gezag goede afspraken kunnen worden gemaakt over de implementatie van deze regels. De bestaande wet- en regelgeving is in elk nationaal park van kracht, dus ook in de Duinen van Texel. In de beleidskeuzen in dit Beheer- en Inrichtingsplan is hiermee rekening gehouden. Waar mogelijk en zinvol zijn voorstellen geformuleerd voor een passende werkwijze in de situatie van dit Nationaal Park. Het Beheer- en Inrichtingsplan formuleert geen nieuwe wettelijke verplichtingen, mede omdat het Overlegorgaan hiertoe geen bevoegdheden heeft.

1.7

RELATIE MET HET BEHEERPLAN NATURA 2000

Dit Beheer- en inrichtingsplan gaat in hoofdstuk 6 in op de consequenties van de binnenkort te verwachten aanwijzing van de Duinen van Texel als Natura 2000 gebied. Voor dergelijke gebieden zullen het Rijk of de Provincie een beheerplan opstellen: het Beheerplan Natura 2000. In het geval van de Duinen van Texel wordt het Beheerplan Natura 2000 in opdracht van het Ministerie van LNV opgesteld door de Dienst Landelijk Gebied.

Tussen de beide documenten bestaan grote verschillen. Deze kunnen als volgt worden samengevat:

Beheer- en inrichtingsplan	Beheerplan Natura 2000
Bedoeld om binnen het Overlegorgaan strategische afspraken te maken	Bedoeld om het bestaande gebruik in overeenstemming te brengen met de instandhoudingsdoelen uit het aanwijzingsbesluit
Kader voor financiering van projecten; extra kwaliteitsimpuls in het gebied	Toetsingskader voor de vergunningverlening
Inhoudelijke thema's: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Natuur en landschap ▪ Recreatief en toeristisch medegebruik ▪ Voorlichting en educatie ▪ Beheerondersteunend onderzoek ▪ Maatschappelijke inbedding en organisatie 	Inhoudelijke thema's: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nadruk op natuurbeheer; en ▪ De relatie tussen het bestaande gebruik en het behalen van de natuurdoelen (instandhoudingsdoelen)
Besluitvorming door betrokkenen via het Overlegorgaan	Besluitvorming door de Provincie en de Minister van LNV, na raadpleging van betrokkenen
Gereed in 2008	Gereed in 2010

HOOFDSTUK 2

Gebiedskarakteristiek

2.1 ONTSTAANSWIJZE

Het Nationaal Park Duinen van Texel valt uiteen in een noordelijk en zuidelijk gedeelte, die oorspronkelijk tot twee verschillende eilanden behoorden. In de 14e eeuw heeft een doorbraak plaatsgevonden tussen de eilanden Texel en Eyerland. Vervolgens zijn de eilanden aan elkaar gegroeid, bestendigd door de aanleg van een stuifdijk. Ten westen van deze stuifdijk ligt een oude strandvlakte met een reeks grote valleien, aan de noordzijde begrensd door de Slufter, een gevarieerd kweldergebied. Het kleine noordelijke deel (Eierlandse Duinen) omvat oude duinen met graslanden en heiden; het grotere zuidelijke deel is meer gevarieerd met zowel oude als jonge duingebieden. Aan de zuidrand ligt hier een grote zandplaat, de Hors.

Vanaf de Late Middeleeuwen hebben de zuidwestelijke duinen zich in westelijke richting uitgebreid. Voor 1750 ontstond de Nieuwe Kaperichel. Het Groote Vlak en het Noordvlak ontstonden door verzanding van het vroegere Spanjaardsgat. De volgende duinreeks ontstond rond 1750 door de stranding van de zandplaat 'De Hors'. Daarna ging de kustuitbreiding gestaag door. De Westerduinen werden gevormd van 1845 tot 1890. In 1914 strandde de zandplaat de Onrust op de Hors. Door de stranding kwam opnieuw veel zand vrij, waardoor zich nieuwe duinreeksen vormden en De Geul werd ingesloten¹. Meer in het zuidwestelijk deel, ter hoogte van Den Hoorn, vond sinds de tweede helft van de 19e eeuw kustafslag plaats. Ook aan het Eierland neemt sinds lange tijd de kust in omvang af. Vanaf het einde van de 19e eeuw is deze afname snel gegaan. In de huidige situatie vindt langs het hele strand kustafslag plaats.

In 1920 is de vallei De Geul door een dam van zee-invloeden afgesloten. Het huidige Sluftergebied ontstond in 1858 na een doorbraak van een eerder aangelegde stuifdijk. Het gebied De Nederlanden werd in 1874 door een dwarsdijkje van zee-invloeden afgesloten.²

2.2 GEOLOGIE EN GEOMORFOLOGIE

Op de lijn Den Hoorn – Den Burg – Oosterend zorgt de aanwezigheid van de pleistocene afzettingen voor reliëf, plaatselijk komen deze afzettingen aan het oppervlak. Onder de duinen komt keileem voor op variabele diepte (6.3 m – NAP tot 18 m – NAP). De dikte varieert van nul tot 10 m. In het zuiden van het duingebied (vanaf De Geul) en in het noorden van de Eierlandse duinen ontbreekt de laag. Oude duin- en strandzanden komen voor tussen Den Hoorn en De Koog. Deze afzettingen zijn voor een groot deel bedekt met jong duinzand. In een deel van de Mientgronden komen de Oude Duin- en Strandzanden

¹ STIBOKA, 1986.

² Kiwa Water Research, EGG-consult, in opdracht van het Ministerie van LNV, 2007.

aan het oppervlak. Ten zuiden van Den Hoorn en ten noorden van De Koog ontbreken oude duin- en strandafzettingen en bepalen de jonge duin- en strandzanden de morfologie.³

De jonge duinen zijn, in tegenstelling tot de oudere duinen, zeer verschillend van vorm. Zo zijn er bijvoorbeeld paraboolduinen, kamduinen, kopjesduinen en door de mens gevormde stuifdijken te onderscheiden.

De duinen van Texel zijn over het algemeen niet hoog. Zo reikt het Loodsmanduin bij Den Hoorn, een van de hoogste toppen slechts tot ca. 24 m. De duinvalleien liggen gemiddeld op 3 à 5 m + NAP, waarbij enkele duinvalleien aanmerkelijk lager liggen (1 à 2 m + NAP, o.a. de Moksloot). In vergelijking met de oudere duinen zijn de jongere duinen zeer reliëfrijk.⁴

2.3 **LANDSCHAPPELIJKE BETEKENIS**

Het Nationaal Park Duinen van Texel wordt landschappelijk gekenmerkt door een uitgestrekt en gevarieerd duingebied met daar binnen een kweldergebied (De Slufter). Ten westen van de stuifdijk die de voormalige eilanden Texel en Eierland verbindt, ligt een oude strandvlakte met een reeks grote valleien. Het deel ten noorden van de sluffer (Eierlandsche duinen) omvat oude duinen met graslanden en heiden; het zuidelijke deel is meer gevarieerd met zowel oude als jonge duingebieden. In het gebied is een grote diversiteit aan duinvalleien aanwezig, die verschillen in de mate van infiltratie dan wel kwel. Aan de zuidrand ligt een grote zandplaat; de Hors. In de Westerduinen zijn naaldbossen aanwezig.⁵ In het Nationaal Park liggen drie campings. Het zuidelijk deel is in gebruik als militair oefengebied, in het bijzonder voor amfibische landingen.

2.4 **BODEM EN WATERHUISHOUDING**

De aanwezigheid van de keileemlaag onder de duinen (op 5 tot 20 m –NAP) is voor het optreden van het grondwater in de bovenste zandlaag van groot belang. De voeding van grondwater naar duinvalleien en de binnenduintrand vindt vanuit het duinsysteem plaats. Natte duinvalleien snijden dit grondwaterlichaam aan en worden op deze wijze gevoed met grondwater. In De Slufter vindt periodiek aanvoer van zout zeewater plaats.

In het Nationaal Park is een bijzondere variatie aan duinvalleitypen aanwezig, samenhangend met de gevarieerde ondergrond, de verschillende ouderdom en verschillende wijzen van voeding met oppervlakte- en grondwater:

- Valleien met infiltrerend regenwater en een jong en matig kalkrijke ondergrond (de Kreeftepolder en vermoedelijk valleien rond de Slufter);
- Doorstroomvalleien of infiltratiekwelvalleien (s' winters voornamelijk kwel, zomers voornamelijk infiltrerend regenwater) die voor hun basenrijkdom afhankelijk zijn van de aanvoer van grondwater vanaf de hogere delen (o.a. Mokslootvalleien);
- Kwelvalleien, waar de voeding grotendeels kwelwater uit de hogere delen betreft, deze bevinden zich van nature aan de binnenduintrand (Muy);
- Tenslotte zijn er valleien waarbij de basenvoorziening deels wordt geleverd door periodieke overstroming met zeewater (o.a. Bunkervallei).

³ Kiwa Water Research, EGG-consult, in opdracht van het Ministerie van LNV, 2007.

⁴ STIBOKA, 1986.

⁵ Ministerie van LNV, 2007.

Binnen de valleien van de Moksloot kan een onderscheid worden gemaakt in valleien aan de bovenkant van het systeem (infiltratievalleien) die een overwegend zuur karakter hebben, valleien op de overgang met een basisch of matig voedselrijk (mesotroof) karakter (doorstroomvalleien) en de valleien onderaan het systeem die een overwegend basisch en matig tot sterk voedselrijk karakter hebben (meso-eutrofe kwelvalleien). De laatste hebben een voor duinvalleien afwijkende bodemopbouw met een naar verhouding dik veenpakket. Het water dat voornamelijk in het Groote Vlak opkwelt, stroomt af via het Pompevlak richting de Mokbaai. De waterstanden in het Pompevlak worden beïnvloed door lage peilen in de aangrenzende polders.

In 1993 is de waterwinning in het Mokslootgebied gestopt. Het stoppen van de waterwinning is in deze valleien gepaard gegaan met inrichtingsmaatregelen als het opzetten van waterstanden met stuwen en het voor een belangrijk deel afgraven van de organische laag. In de lager gelegen valleien is daarbij niet alle veen afgegraven en zijn belangrijke delen blijven zitten.⁶

2.5

CHEMISCHE INVLOEDEN

Het Nationaal Park ligt veelal buiten de invloed van (agrarische) bedrijven die ammoniakdepositie kunnen veroorzaken vanwege de dominante (zuid)westenwind. Een belangrijke chemische factor in het gebied is de 'saltspray', een zeer fijne zoutneerslag die met de zeewind op de vegetatie neerdaalt. Deze zoute zeewind is een sterk beperkende factor voor het groeien van vegetatie op gronden die binnen 500 meter vanaf de duinkust liggen. Ook meer landinwaarts heeft de saltspray nog invloed op de vegetatieontwikkeling.⁷ Een tweede belangrijke chemische factor is kalk of het gebrek daaraan. Het oorspronkelijke kalkgehalte van de zuidwestelijke duinen was vrij laag en de oudste duinreeksen zijn vrij ver ontkalkt. De duinen bij 't Horntje zijn stabiel en vrijwel geheel ontkalkt. Ook de valleien ten noorden van Den Hoorn zijn vrijwel geheel ontkalkt. De buitenste rij van de meer noordelijke duinen is relatief jong, maar heeft een laag kalkgehalte. De stuifdijken ten noorden van De Koog onderscheiden zich van de duincomplexen door een relatief hoog kalkgehalte. De Muy- en Buitenmuyvalleien zijn tot bovenin het profiel kalkhoudend. De vlakte van De Nederlanden is verder ontkalkt door de hogere ouderdom, door het lagere initiële kalkgehalte en door het bodemgebruik. De Eierlandse duinen zijn vrij oud. De buffer tegen verzuring is in het gebied beperkt door een deels laag initieel kalkgehalte van de bodem en doordat, door al dan niet natuurlijke verzuring, ontkalking optreedt. Door dit relatief lage kalkgehalte komen basenafhankelijke vegetaties alleen voor waar aanvoer van basenhoudend grondwater van de hogere delen optreedt; in doorstroomvalleien of kwelvalleien. Hierin kunnen al dan niet overstromingen van basenrijk water optreden.⁸

2.6

KLIMAAT

Een van de meest opvallende verschillen in het klimaat tussen de Waddeneilanden en het binnenland van Nederland is de neerslagverdeling en de verdamping als gevolg van het grotere aantal uren zoneschijn en de hogere windsnelheid. Op Texel valt in het groeiseizoen (april tot en met augustus) 50 à 60 mm minder neerslag dan gemiddeld in Nederland. Daarnaast is de wind op Texel in het algemeen, maar zeker specifiek in het Nationaal Park,

⁶ Kiwa Water Research, EGG-consult, in opdracht van het Ministerie van LNV, 2007.

⁷ STIBOKA, 1986.

⁸ Kiwa Water Research, EGG-consult, in opdracht van het Ministerie van LNV, 2007.

veel krachtiger dan in het binnenland; bovendien gaat het hier om een zoute zeewind. De zoute zeewind is een beperkende factor voor het groeien van vegetatie op gronden die 500 m vanaf de duinkust liggen⁹.

2.7

NATUURWAARDEN

Het Nationaal Park Duinen van Texel is een buitengewoon rijk natuurgebied, met een uitzonderlijk groot aantal bijzondere planten- en diersoorten. In juridisch opzicht kenmerkt het zich als belangrijk verspreidingsgebied voor de volgende door de wet beschermde natuurwaarden:

- Vastgelegde kustduinen met kruidenrijke vegetaties (“grijze duinen”). Dit duintype maakt o.a. deel uit van het habitat van bijzondere broedvogels als tapuit, velduil en blauwe kiekendief;
- Open vochtige duinvalleien, inclusief vochtige duinbossen en duinmeren. Dit duintype geldt ook als habitat van roerdomp, lepelaar, blauwe kiekendief, velduil, noordse woelmuis en de groenknolorchis;
- Heischrale graslanden, ofwel halfnatuurlijke graslanden op betrekkelijk zure zandbodems, en blauwgraslanden, ofwel soortenrijke hooilanden op voedselarme, basenhoudende bodems die ‘s winters onder water staan en ‘s zomers oppervlakkig uitdrogen;
- Het dynamische kwelderlandschap van De Slufter en de Mokbaai;
- De jonge, relatief kalkrijke dynamische duinen en strandvlakte van de Hors;
- Overgangen in de binnenduinrand.

⁹ STIBOKA, 1986.

HOOFDSTUK 3

Veranderingen in het Nationaal Park sinds 2000

Sinds de instelling van het Nationaal Park in 2000 hebben zich op tal van terreinen ontwikkelingen voorgedaan. Ook is er een aantal proefprojecten uitgevoerd, waarvan de uitkomsten van belang zijn voor het toekomstige beheer. Voor zover het de fysieke ontwikkelingen in het Nationaal Park en de diverse proefprojecten betreft, bevat dit hoofdstuk een korte beschrijving van de belangrijkste veranderingen.

3.1 **TRENDS**

3.1.1 **MORFOLOGISCHE VERANDERINGEN**

Tussen paal 9 en 14 vindt kustafslag plaats. Dit leidt tot een andere waterhuishouding, vooral in het noordelijk deel van de Mokslootvalleien (verlaagde grondwaterstand en verbrakking). Ook ter hoogte van de Muy vindt kustafslag plaats die tot waterstandverlaging leidt.

Het strand tussen het kustverdedigingswerk Bolwerk Eierland en kilometerpaal 33 is breder geworden. De waterkering (de duinenrichel) is in de periode 2000 - 2008 twee maal versterkt door RWS Texel. Er vindt echter nog steeds tijdens storm en hoogwater aanzienlijke duinafslag plaats. Er kan alleen bij een Oostelijke wind duinaangroei (verhoging en verbreding) met stuifzand van het strand komen.

3.1.2 **VERANDERINGEN IN DE NATUUR**

KONIJNENPOPULATIE

Door konijnenziektes (myxomatose en VHS) zijn konijnen sterk achteruitgegaan in de duinen. De laatste twee jaar lijkt er een herstel van de populatie op te treden¹⁰. Voorheen hielden konijnen de begroeiing in de duinen kort, maar inmiddels is de invloed op de vegetatie slechts lokaal. De achteruitgang van het konijn versterkt het dichtgroeien van de duinen met hoog gras en de opslag van struiken.

BROEDVOGELS

De afgelopen jaren is de verspreiding van de tapuit als broedvogel in de duinen van Texel verder afgenomen¹¹. Vergrassing, een gebrek aan dynamiek en het ontbreken van begrazing (konijnen) zijn veelgenoemde oorzaken.¹²

De velduil gaat achteruit in de duinen van Texel, in de periode 1999 – 2003 waren er gemiddeld 9 broedparen¹³, in 2006 zijn nog 3 broedparen waargenomen¹⁴. Oorzaken worden

¹⁰ www.milieuennatuurcompendium.nl

¹¹ SOVON, CBS, in opdracht van het Ministerie van LNV, 2005.

¹² www.vogelbescherming.nl

o.a. gezocht in het oprukken van bosjes en struiken waardoor broedgebied verdwijnt en jachtgebied kwalitatief verslechterd.¹⁵ Mogelijk speelt ook de predatie door roofvogels (havik, kiekendieven een rol).

De kolonie lepelaars in de Geul is sterk in aantal toegenomen, van 84 broedparen in 2000 tot 339 broedparen in 2006. Daarmee is het de grootste broedkolonie van Nederland.¹⁶

De bruine kiekendief vertoont een positieve trend op Texel, deze is mogelijk gerelateerd aan de aanwezigheid van voldoende vitaal rietmoeras en voldoende prooiaanbod.¹⁷

De Hors herbergt een aanzienlijke broedkolonie dwergsterns (59 broedparen in 2006) die sinds 2000 aanzienlijk is gegroeid (nul broedparen in 2000). Hoewel er de laatste jaren sprake was van een sterke afname van het broedsucces.

NOORDSE WOELMUIS

Het voorkomen van de noordse woelmuis wordt negatief beïnvloed door de aardmuis. Het verspreidingsgebied van de aardmuis is de afgelopen tien jaar groter geworden. Alleen in het uiterste noorden van de Duinen van Texel is de aardmuis nog niet gevonden.¹⁸

3.1.3

LANDSCHAPPELIJKE VERANDERINGEN

In de duinen van Texel hebben zich in de afgelopen tien jaar een aantal landschappelijke veranderingen voorgedaan. De belangrijkste hiervan zijn¹⁹:

- Successie van duinvalleien;
  - Binnen de duinvalleien, en vooral in het zuiden van de duinen (Hors), is het areaal pioniergemeenschappen fors afgenomen ten opzichte van 1999 ten gunste van latere successiestadia;
- Terugzetting successiestadia in duinvalleien;
  - De vele plagmaatregelen in het noorden van de duinen hebben sterk bijgedragen aan de vergroting van het areaal aan zeldzame duinvalleivegetaties. Tegelijkertijd is het areaal aan kruipwilgstruwelen iets afgenomen;
- Opener worden van duinen in begrazingsgebieden door de inscharing van grootvee;
  - Een hogere begrazingsdruk van met koeien en paarden heeft geleid tot een lichte afname van duinriet en het beperken van opslag van berk, eik en vogelkers;
- Vergrassing en verbossing van duinheiden verloopt traag, de duinheiden hebben in de duinen van Texel weinig te leiden onder atmosferische depositie;
- Verstruiking van (droge) duingraslanden die mogelijk samenhangt met een afname van de verstuivingsdynamiek en een (plaatselijk) te lage begrazingsdynamiek;
- Een toename van bosschages rond de Horsmeertjes;
- Een toename van zoete kwel in Mokbaai (door groei Hors) waardoor de zoet – zout gradiënt groter wordt, o.a. te zien in een toename van riet.

¹³ SOVON, 2005.

¹⁴ SOVON, 2008.

¹⁵ Ministerie van LNV, 2006.

¹⁶ SOVON, 2008.

¹⁷ Ministerie van LNV, 2006.

¹⁸ Boonman, 2003.

¹⁹ Gebaseerd op: Everts, 2007, en mondelinge mededelingen van Dhr. A. Dijkse.

3.1.4 VERANDERINGEN VAN HET RECREATIEVE GEBRUIK

Naar de verandering van het recreatieve gebruik in het Nationaal Park is geen doelgericht onderzoek uitgevoerd. Wel is aan de hand van onderzoeken naar het gedrag van recreanten in het Nationale Park (SBB, BasisMonitor recreatie Nationaal Park Duinen van Texel), op het gehele eiland (Texelpromotie, monitor onderzoek) en anekdotische waarnemingen mogelijk een globaal beeld te schetsen van de verandering van het recreatieve gebruik.

Van de tendensen die de laatste 10 jaar spelen, zijn de volgende het belangrijkste voor het Nationaal Park:

- Seizoensverbreding (trend naar jaarrond gebruik van de duinen)
- Vergrijzing
- Een toename van nieuwe recreatievormen, zoals;
  - Kitesurfen, mountainbiken, schermvliegen;
- Een toename van het aantal bezoeken, en een afname van de verblijfsduur.

3.2 PROJECTEN

3.2.1 PROEF MET DYNAMISCH KUSTBEHEER BIJ PAAL 14 (WESTERSLAG)

Rijkswaterstaat heeft een tweetal experimenten met dynamisch kustbeheer in het strand en de zeereep bij paal 14 uitgevoerd. Doel van het experiment, dat liep van 1998 – 2003, was om een natuurlijke zeereep te laten ontstaan die een dynamische overgang vormt van strand naar binnenduin. Het experiment hield in het achterwege laten van het beheer in een proefvak over een lengte van 800m. Het onderhoud dat noodzakelijk was voor het handhaven van de kustlijn bleef ongewijzigd (strandsuppleties, onderhoud aan standhoofden). Een belangrijk resultaat van de proef is dat de natuurlijkheid van de zeereep in het proefgebied is toegenomen. Dit betreft voornamelijk morfologische veranderingen. Er zijn verschillende kerfjes ontstaan, maar de ontwikkeling hiervan gaat langzaam.²⁰

3.2.2 PROJECT HERINRICHTING DE NEDERLANDEN

De herinrichting van het gebied De Nederlanden omvat 300 ha. De maatregelen worden uitgevoerd in het kader van verdrogingsbestrijding in samenwerking met de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Het project beoogt het herstel en verhogen van de (vochtige/natte) natuurwaarden, behouden en versterken van de landschappelijke waarden en beleving, en herstel van een duurzaam natuurlijk watersysteem. De uitvoer start in de loop van 2008, met zonodig een uitloop naar 2009. In 2010 start de monitoring. Naast fysieke ingrepen vindt er vervolfbeheer plaats in de vorm van jaarrond extensieve begrazing.²¹

3.2.3 PROJECT VERGROTING ZOET/ZOUT-GRADIËNTEN IN DE SLUFTER

Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer zijn een proefproject gestart voor het vergroten van zoet-zout overgangen in de Bunkervallei en De Groene Hoek. Het projectgebied is 15 ha groot. In beide valleien wordt o.a. ingezet op het herstel van vegetaties uit het knopbiesverbond, met

²⁰ www.nieuwenatuur.nl

²¹ www.nieuwenatuur.nl

soorten als parnassia, dwergzegge, moeraswespenorchis, groenknolorchis, moeraspaardenbloem en knopbies. Herstel leidt tot het terugbrengen van de door het zeewater ontstane natuurlijke morfologie en een vergroting van de zoet/zout-gradiënt. Met het in één keer herstellen van beide valleien in 2004 is grotendeels gerealiseerd wat op Texel op korte termijn haalbaar is aan herstel van zoet-zout overgangen.²²

3.2.4

PROJECT VERBETERING RECREATIEVE INFRASTRUCTUUR

De doelstelling van het project is om de onderlinge samenhang tussen verkeersstromen in het Nationaal Park te verbeteren en te optimaliseren. Voor het gemotoriseerd verkeer wordt een maximumsnelheid ingesteld. Voor fietsers wordt in het geval van het ontbreken van een vrij liggend fietspad via fietsstroken de veiligheid voor fietsers verbeterd. Daarnaast worden fietspaden in beginsel verbreed naar drie meter en uitgevoerd in beton. Voor wandelaars worden vier typen wandelpaden onderscheiden; verhard, halfverhard, onverhard en ruig. Voor de verschillende typen paden worden kwaliteitseisen gesteld. Indien de paden niet aan de in het plan gedefinieerde kwaliteitseisen voldoen, dienen zij te worden opgehoogd, verlegd of anderszins verbeterd. Uitgangspunt bij nieuwe voorzieningen is dat de toegankelijkheid voor gehandicapten niet moeilijker wordt gemaakt. Daarnaast worden verbeteringen doorgevoerd in het aanbod aan ruiterspaden en de voorzieningen voor dagrecreatie.²³ De genoemde maatregelen zijn deels reeds uitgevoerd vanaf 2005, in de komende jaren worden de resterende maatregelen uitgevoerd.

---

²² www.nieuwenatuur.nl

²³ Uriot, M., in opdracht van het Overlegorgaan Nationaal Park Duinen van Texel, 2008.

HOOFDSTUK

4

Beleidsontwikkelingen sinds 2000

Sinds het vorige beheer- en inrichtingsplan en de instelling van het Nationaal Park in 2000 hebben zich op een aantal terreinen beleidswijzigingen voorgedaan. De belangrijkste worden hieronder beschreven.

4.1

INTERNATIONAAL BELEID

Natura 2000

Om de gevarieerde natuur in Europa te behouden heeft de Europese Commissie het initiatief genomen voor Natura 2000. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie, gebaseerd op de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Dit netwerk vormt de hoeksteen van het beleid van de Unie voor behoud en herstel van de biodiversiteit.

Het netwerk omvat alle gebieden die beschermd zijn op grond van de Europese Vogelrichtlijn en de Europese Habitatrichtlijn. De Europese Commissie draagt financieel bij aan essentiële beschermingsmaatregelen van Natura 2000-gebieden, onder andere via het LIFE-fonds²⁴.

De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn bevatten beschermingsformules voor gebieden en soorten, die de lidstaten moeten overnemen in eigen wet- en regelgeving. In Nederland heeft dit plaatsgevonden via de Flora- en faunawet (soortbescherming) en de Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming).

Ramsarverdrag

Onder het Ramsarverdrag zijn de Waddeneilanden, de Noordzeekustzone en de polder Breebaart (nabij de Dollard) gezamenlijk als Wetland aangewezen (Ramsar site nr. 1252). Ook het Nationaal Park Duinen van Texel valt hieronder. Daarbij ligt de nadruk op het behoud van ecologische waarden. Het verdrag verplicht de regeringen de gebieden te beschermen en het belang van de natuur zwaarder te laten wegen dan menselijke belangen. Het menselijke medegebruik moet voldoen aan het 'wise use' beginsel. Dit wil zeggen dat de natuurlijke processen in het gebied voorrang hebben boven menselijke exploitatie. Tevens mag het huidige gebruik geen schade toebrengen aan het belang van volgende generaties bij het gebied.

²⁴ www.minlnv.nl

Europese Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is er op gericht om in 2015 een goede toestand van de Europese wateren – zowel grond- als oppervlaktewateren – te realiseren. Voor oppervlaktewateren, waaronder kustwateren, betekent dit zowel een goede chemische toestand als een goede ecologische toestand. Normstellend voor natuurlijke waterlichamen is het realiseren van een goede ecologische toestand (GET).

Het Nationaal Park valt binnen twee oppervlaktewaterlichamen, namelijk: 'Waddenzee' (De Hors) en 'Duingebied gebufferd' (het overige deel van het Nationaal Park)²⁵. De Waddenzee heeft de status 'natuurlijk' en wordt getypeerd als 'Beschut polyhalien kustwater (K2)'. Het duingebied heeft eveneens de status 'natuurlijk' en wordt getypeerd als 'Ondiepe plassen (V4)'.

Voor de KRW moeten de waterlichamen in 2015 in een (ecologisch) goede toestand verkeren. Hiervoor moeten, indien noodzakelijk, maatregelenprogramma's worden uitgevoerd. De aanwijzing van het plangebied als Natura 2000 gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 staat echter hiërarchisch gezien boven de aanwijzing van waterlichamen in het plangebied. De noodzakelijke maatregelen zullen dus in het kader van de Natura 2000 beheeractiviteiten worden genomen.

4.2**RIJKSBELEID****Natuurbeschermingswet 1998**

Ondanks de naamgeving is de Natuurbeschermingswet 1998 van kracht sinds 2005. Op grond van deze wet kunnen verschillende categorieën beschermde natuurgebieden aangewezen worden: Habitatrictlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden (samen Natura 2000) en Beschermde Natuurmonumenten.

Het beschermingsregime voor Natura 2000 gebieden is een uitwerking van artikel 6 van de Habitatrictlijn. Nederland heeft daar in artikel 19 van de Natuurbeschermingswet 1998 voor een deel een eigen nadere invulling aan gegeven.

De eerste tranche van 111 ontwerpbesluiten voor Natura 2000 gebieden in Nederland is in februari 2007 ter inzage gelegd. In juni 2007 is hetzelfde gedaan voor de zeven ontwerpbesluiten voor het Waddengebied (waaronder het Natura 2000 gebied 'Duinen en Lage land van Texel'). De definitieve besluiten van de eerste 111 gebieden worden in de loop van 2008 gepubliceerd.²⁶

De wet bepaalt dat voor alle Natura 2000 gebieden elke zes jaar beheerplannen moeten worden opgesteld. In deze plannen wordt uitgewerkt welke activiteiten mogelijk zijn in en om die gebieden, zonder dat de instandhoudingsdoelen in gevaar komen. Daarnaast past Nederland voor plannen, projecten en activiteiten, die niet binnen het beheerplan geregeld zijn, een vergunningstelsel toe. Hierdoor is in ons land een zorgvuldige afweging rond projecten en activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000 gewaarborgd.

Beheer- en ontwikkelplan voor het Waddengebied

Dit plan in ontwikkeling werkt voor het Waddengebied een aantal eerder gestelde doelen uit, waaronder een aantal onderwerpen uit de planologische kernbeslissing van de Derde Nota Waddenzee en het EU-beleid met betrekking tot Natura 2000 en de Kaderrichtlijn

²⁵ www.kaderrichtlijnwater.nl

²⁶ Ministerie van LNV, 23 november 2007, persbericht.

Water. In het Beheer- en ontwikkelplan zullen de beheerplannen volgens Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water worden geïntegreerd. Uitgangspunt is dat de Waddenzee als natuurgebied duurzaam beschermd en ontwikkeld moet worden en het hele Waddengebied als woon-, werk- en recreatiegebied vitaal en sociaal-economisch gezond moet zijn. Het Beheer- en ontwikkelplan wordt opgesteld onder aansturing van het Regionaal College Waddengebied.

In dit kader is ook een Waddenfonds opgericht. Dit fonds stelt extra middelen ter beschikking voor activiteiten die de natuur in het Waddengebied versterken en die de bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee wegnemen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de soortbescherming, de bescherming van wilde planten en dieren. De Flora- en Faunawet kent een aantal verbodsbepalingen, (artikel 8 tot en met 12), maar ook voorwaarden waaronder bepaalde handelingen mogen plaatsvinden (artikel 75). Die voorwaarden zijn recentelijk verruimd en uitgewerkt in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB).

In de Flora- en Faunawet is natuurvriendelijk werken uitgangspunt. De wet spreekt hier van 'algemene zorgplicht' (artikel 2). De wetgever schrijft daarbij geen specifieke maatregelen voor en laat een grote verantwoordelijkheid bij de uitvoerder.

In een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) zijn drie categorieën beschermde soorten aangewezen. Het gaat in alle gevallen om in Nederland of Europa zeldzame, kwetsbare of bedreigde planten- en diersoorten. Voor de soorten van tabel 2 en 3 van de AMvB is een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen nodig. Deze soorten kunnen worden aangeduid als 'juridisch zwaarder beschermde soorten'. In het plangebied betreft het hier bijvoorbeeld de Rugstreeppad, Parnassia en Noordse woelmuis.

Derde Kustnota

De Derde Kustnota uit 2000 pleit voor een dynamisch kustbeheer: minder tegen de natuurkrachten inwerken, meer met de natuurkrachten meewerken. In deze nota wordt gezocht naar mogelijkheden voor ecologisch herstel en naar minder intensieve vormen van kustonderhoud. Kustkenmerken, zoals flexibiliteit, buffer, robuustheid en dynamiek, beantwoorden hieraan. Dit wordt samengevat door de term 'veerkracht'. Deze benadering vraagt ruimte om ook in de toekomst veiligheid te kunnen garanderen. Het vraagt ook ruimte in de zandige kust voor brede robuuste duinen, die over vele jaren bestand zijn tegen stormvloed en zich moeiteloos kunnen aanpassen aan de geleidelijke gevolgen van klimaatveranderingen.

Derde Nota Waddenzee (PKB)

In de Derde Nota Waddenzee uit 2007 is voor activiteiten in de Waddenzee beleid geformuleerd. In de Planologische Kernbeslissing (PKB) is vastgelegd hoe de overheden zullen omgaan met de verschillende ruimtelijk belangen in de Waddenzee. De kernbeslissing beschrijft het rijksbeleid voor de Waddenzee voor de komende tien jaar, met een doorkijkje naar 2030. De Derde Nota is van belang voor de Hors en voor de Mokbaai. In de onderstaande tekst wordt het voor het Nationaal Park Duinen van Texel relevante beleid behandeld.

Recreatie

Het rijksbeleid ten aanzien van de recreatie op de Waddenzee is gericht op het beheersbaar maken en houden van het recreatief medegebruik en het ontwikkelen van duurzame vormen van recreatie, waarbij de natuurlijke draagkracht van het gebied uitgangspunt is. Voor het recreatieve medegebruik geldt een zonering waarbij de voor verstoring gevoelige gebieden worden ontzien. De Hors wordt door de PKB grotendeels aangemerkt als een gebied met 'beperkt recreatief medegebruik'. Daarnaast wordt de Mokbaai aangemerkt als zone met 'geen of nauwelijks recreatief medegebruik'.

Militaire activiteiten

Het kabinet acht een substantiële vermindering of een verplaatsing van militaire activiteiten uit het Waddengebied niet reëel. De bestaande activiteiten worden van dusdanig maatschappelijk belang geacht, dat zij in de planperiode op de bestaande locaties worden gehandhaafd en dat een doelmatig functioneren gewaarborgd moet zijn, met inachtneming van de gestelde eisen ten aanzien van bestaand gebruik. Wanneer het kabinet de activiteiten om welke reden dan ook niet meer noodzakelijk oordeelt, zullen zij worden beëindigd²⁷. Deze passage is van belang voor de terreinen van Defensie in het zuidelijk deel van het Nationaal Park.

Het Tweede Structuurschema militaire terreinen (PKB)

Het Tweede Structuurschema Militaire Terreinen (SMT2)²⁸ behandelt het militaire oefenterrein in het Nationaal Park uitvoerig. Het uitgangspunt van het Structuurschema is dat het amfibisch oefenterrein op zijn huidige plaats behouden blijft. Ook geeft het Structuurschema aan dat in de inrichting- en beheersplannen voor militaire terreinen en complexen zoveel mogelijk rekening zal worden gehouden met de instandhouding en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden.

Milieunota Defensie

In de Defensie Milieunota 2004 (DMB2004) geeft de Minister van Defensie aan hoe deze op de terreinen van Defensie en in haar gebouwen en haar bedrijfsvoering omgaat met het milieu. Ook de aspecten biodiversiteit en natuur maken deel uit van dit milieubeleid. De DMB2004 heeft een looptijd van vijf jaar. Het milieubeleid van Defensie volgt het Rijks-, Europese en NATO-beleid. Voor natuur geldt dat Defensie streeft naar een verantwoorde afstemming tussen de militaire- en natuurfunctie van haar terreinen. Dit gebeurt op een zodanige manier dat de krijgsmacht in staat wordt gesteld de gewenste graad van geofendheid te bereiken, waarbij tegelijkertijd de natuurwaarden in stand worden gehouden. Waar mogelijk worden natuurwaarden door gericht beheer verder ontwikkeld. Defensie heeft sinds 1996 een uitgebreid monitoringssysteem natuurwaarden. Door middel van dit monitoringssysteem kan rekening worden gehouden met de natuurwaarden op de terreinen bij oefeningen en beheer en kan het beheer worden geëvalueerd.

Wet op de Waterkering

De huidige veiligheidsbenadering van primaire waterkeringen is gebaseerd op de in 1996 in werking getreden Wet op de Waterkering. De Wet schrijft een vijfjaarlijkse toetsing voor van de veiligheid van primaire waterkeringen. Het grootste deel van het Nationale Park maakt deel uit van de primaire waterkering of valt binnen de primaire waterkering. De Hors en de Slufter evenals de camping de Robbenjager vallen buiten de primaire waterkering. Omdat ze geen deel uitmaken van een tegen hoogwater beschermd dijkkringgebied zoals dat in de

²⁷ Ministerie van VROM, 2001.

²⁸ Ministerie van Defensie, 2001 (deel I) en 2004 (deel II & III).

Wet op de Waterkering is vastgelegd gelden voor deze gebieden op dit moment geen wettelijke veiligheidsnormen.

Het Hoogheemraadschap en Rijkswaterstaat toetsen 5-jaarlijks de primaire waterkeringen aan de wettelijke vereisten en rapporteren hierover, de eerstvolgende keer in 2010. Als onderdeel van de toetsing geven zij aan welke versterkingen nodig zijn voor dijkvakken die niet voldoen aan de veiligheidsnormen.

Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren

Voor het uitvoeren van onderhoudsbaggerwerk in de vaargeul in de Mokbaai is een vergunning op grond van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren verleend.

Beleidsregel Recreatief Medegebruik Defensie²⁹

Veel defensie terreinen behoren tot het natuurlijk erfgoed van ons land en natuurbeheer is een belangrijke verantwoordelijkheid van Defensie. Vanuit deze positie richt Defensie zich op die vormen van recreatie, waarin natuur- en/of landschapsbeleving centraal staan.

Omdat wandelen hiertoe de meeste mogelijkheden biedt, heeft het wandelen voorrang boven andere recreatievormen. In de grotere terreinen zijn ook andere recreatievormen mogelijk die zich richten op natuur- en/of landschapsbeleving, dit betreft met name fietsen en paardrijden.

Niet natuurgericht recreatief medegebruik (o.a. rijden met mountainbikes buiten wegen en paden, motor- en autosport) wordt niet toegestaan, tenzij het voldoet aan de volgende drie randvoorwaarden:

- Niet schadelijk voor de natuur en of het milieu;
- Niet schadelijk of hinderlijk voor het natuurgericht recreatief medegebruik;
- Geen alternatieven in de omgeving beschikbaar;

Beheerplannen Defensie en Staatsbosbeheer

Het beheerplan van Defensie voor het oefenterrein Joost Dourleinkazerne (2006 – 2012) en het uitwerkingsplan Texel (2001 – 2011) van Staatsbosbeheer is richtinggevend voor het dagelijkse (natuur)beheer voor de beheergebieden van beide organisaties. Beide plannen beschrijven in detail de na te streven natuurdoelen, het hiervoor uit te voeren natuurbeheer, het overige beheer, de planning en de kosten van het beheer. Het in beide plannen geformuleerde beheer spoort qua toekomstbeeld en beheermethoden in grote lijnen met de te realiseren beheerdoelen in het Nationaal Park. Het beheerplan van Staatsbosbeheer zal binnenkort worden geactualiseerd.

4.3

PROVINCIAAL- EN REGIONAAL BELEID

Het Provinciaal ruimtelijk beleid voor het Nationaal Park is vastgelegd in het Streekplan Noord-Holland Noord uit 2004 en het Interprovinciaal beleidsplan Waddenzeegebied (IBW). Het IBW wordt op termijn vervangen door het (in wording zijnde) Beheer- en Ontwikkelplan Waddengebied. Het Beheer- en Ontwikkelplan Waddengebied (B&O-plan) wordt opgesteld ter uitvoering van de PKB Waddenzee.

Interprovinciaal beleidsplan Waddenzee

In 1995 is door de drie noordelijke waddenprovincies (Noord-Holland, Friesland en Groningen) het Interprovinciaal Beleidsplan Waddenzee (IBW) vastgesteld. In het Nationaal Park vallen de kwelders onder het IBW, daarnaast valt ook de Noordzeekust onder de afspraken uit het IBW. De inhoudelijke afspraken tussen de drie provincies zijn verwerkt in

²⁹ Ministerie van Defensie, 2005.

de provinciale streekplannen. In het geval van Noord-Holland gaat het om het streekplan Noord-Holland Noord (zie onderstaande paragraaf).

Streekplan Noord-Holland Noord

In het streekplan Noord-Holland Noord is het complete plangebied omschreven als provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS). Het Nationaal Park bestaat grotendeels uit de eenheid 'grote natuurgebieden', enkele onderdelen bestaan uit de eenheid 'cultuurnatuur'.

Beheer- en Ontwikkelplan Waddengebied

In de pkb Derde Nota Waddenzee is voor een groot aantal onderwerpen gesteld dat deze verder worden uitgewerkt in het B&O-plan. Het plan is bedoeld om de regionale inbreng te koppelen aan de opgaven uit de Derde Nota Waddenzee. Vanuit Europees niveau wordt in het B&O-plan het EU-beleid opgenomen, zoals de beheerplannen volgens de Kaderrichtlijn Water en de Natura 2000. Bovendien is er een Waddenfonds ingesteld dat extra middelen ter beschikking stelt voor activiteiten die de natuur versterken in het Waddengebied en bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee wegnemen. In het B&O-plan, opgesteld door het Regionaal College Waddengebied, komen bovengenoemde plannen, uitwerkingen en beleidsvoornemens samen.

Masterplan Water voor Texel

In 2000 is door de gemeente, het (toenmalige) waterschap, het hoogheemraadschap en de provincie een bestuurlijke intentieverklaring ondertekend, waarin is overeengekomen een gezamenlijke invulling te geven aan de ontwikkeling van een duurzaam watersysteem op Texel. Dit heeft geresulteerd in het 'Projecten Programma', waarin op gebiedsniveau een integrale benadering van watersystemen en waterketen wordt uitgewerkt. Uitgangspunt bij de gebiedsgerichte uitwerking was dat plaatsen waar het water een bijzonder karakter en/of cultuurhistorische waarde heeft, zoveel mogelijk moeten worden behouden of hersteld. In de duinen en de binnenduinstrand wordt gestreefd naar de ontwikkeling van duinbeken ('duinrellen'), niet alleen in de duinen en de bossen, maar ook in het cultuurlandschap en op de bungalow- en kampeertreinen.

Het grootste deel van de maatregelen uit het Masterplan Water is inmiddels (2008) afgerond. Het project "Vernatting Dennen" is nog in uitvoering. De vernatting vindt plaats in het kader van anti-verdrogingsmaatregelen die worden genomen voor de Duinen van Texel. Het doel van de maatregel is het realiseren van meer ruimte voor natte en vochtige natuur in het bos en de aangrenzende duinen, en het verbeteren van de grondwatervoorraad op het eiland. Uitgangspunt van de maatregel is dat er vernat wordt met het behoud van het bos en recreatiemogelijkheden.

Aardkundige monumenten

In maart 2008 zijn door de provincie Noord-Holland 17 gebieden met aardkundige waarden aangewezen als Aardkundig monument. Een aardkundig monument is een unieke aardkundige identiteit dat inzicht geeft in de ontstaansgeschiedenis van de provincie Noord-Holland. Voorbeelden op Texel zijn: strandwallen (de Hors), stuwwallen (het oude land van Texel) en duinen (Westelijke kuststrook Texel). Het grootste deel van het Nationaal Park is aangewezen als Aardkundig monument. Deze aanwijzing schept randvoorwaarden voor o.a. het vergraven van de bodem.

4.4

GEMEENTELIJK BELEID

Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Texel

Bij raadsbesluit van 9 juli 1996 is het bestemmingsplan 'Buitengebied van de gemeente Texel' vastgesteld. Het overgrote deel van het Nationaal Park heeft in het bestemmingsplan buitengebied van de Gemeente Texel de bestemming 'Natuurgebied'. Aangrenzende gebieden zoals de binnenduintrand hebben de bestemming 'Agrarisch gebied met landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden'. Enclaves in De Dennen bestaan uit de bestemming 'Agrarisch gebied met landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden / natuurgebied (deels mede recreatief gebruik)'.

Militair gebruik

In het bestemmingsplan is de Joost Dourleinkazerne en directe omgeving voorzien van de bestemming 'Militair terrein'. Tevens is een deel van het strand van De Hors bestemd voor 'Militair medegebruik'. Dit plan is ten dele goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. De bestemming 'Militair terrein' is goedgekeurd, de bestemming 'Militair medegebruik' niet.

Bij raadsbesluit van 14 juli 1998 heeft een partiële herziening van dit bestemmingsplan plaatsgevonden. Deze herziening had, voor wat betreft de militaire activiteiten, als doel de belangen van natuur en landschap mee te wegen. Bij besluit van 18 december 2001 is alsnog goedkeuring onthouden aan de bestemmingen 'Militair terrein' en 'Militair medegebruik'. De Gedeputeerde Staten van Noord-Holland zijn van mening dat niet uit het plan blijkt of er rekening is gehouden met de Vogel- en Habitatrichtlijn³⁰.

Strandnota Texel

In 2007 is door de gemeenteraad van Texel de 'Strandnota Texel' vastgesteld. Het strand ligt grotendeels buiten het Nationaal Park, alleen het strand van de Hors, de Sluftermond en een deel van het strand bij de Vuurtoren behoort daartoe. Desondanks zijn er ook voor de andere delen van het strand vele relaties met het Nationaal Park. De doelen van de Strandnota Texel 2006-2015 zijn:

- het formuleren van een toekomstvisie op het strand;
- het scheppen van voorwaarden voor het mogelijk maken van ontwikkelingen die passen binnen de toekomstvisie en bestaand beleid, wet- en regelgeving;
- het voorkomen van ongewenste ontwikkelingen op, langs en aan het strand;
- het in goede banen leiden van alle activiteiten op het strand.

Voor het Nationaal Park is vooral de zonering van het gebruik van het strand relevant. Het strand wordt door de gemeente onderverdeeld in een aantal zones (zie ook afbeelding 3.5). Het strand van de Hors en het strand ter hoogte van de Muij en de Slufter behoren tot de categorie 'Natuurstrand' (groen op bijgaande afbeelding 4.4).

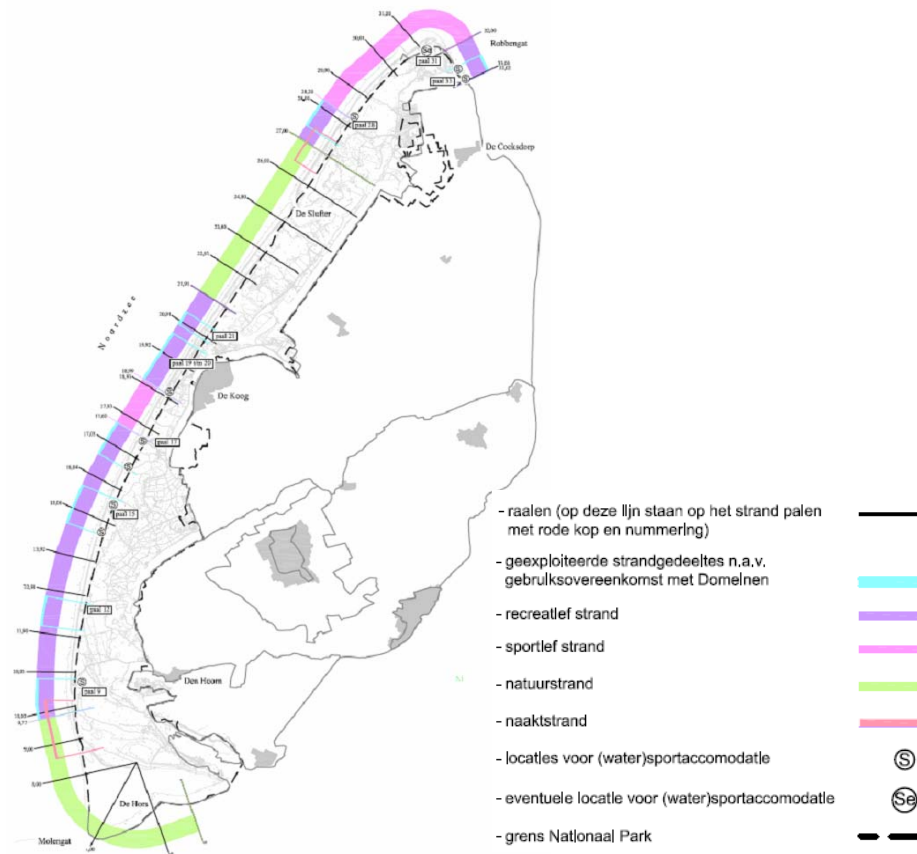
³⁰ Gemeente Texel, 2004.

Afbeelding 4.1

Zonering van het strand van
Texel.

Bron: Gemeente Texel,
2007.

De uitwerking van de Strandnota – zoals voorwaarden en regelgeving – moet nog plaatsvinden in onder meer het Bestemmingsplan en de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).

Algemene Plaatselijke Verordening

De Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Texel is vastgesteld op 16 juni 2004. Hoofdstuk 4 van de APV regelt o.a. de “Bescherming van het milieu en het natuurschoon”. Hierin is onder andere vastgelegd dat het binnen de grenzen van het Nationaal Park Duinen van Texel verboden is om zich te begeven buiten de aangegeven wandelpaden en delen van de Hors zoals ter plaatse is aangegeven. Verder is het verboden om een vaartuig vanaf land of vanuit openbaar water op de kust te brengen of te hebben (uitgezonderd vaartuigen van o.a. land-, lucht- of zeemacht). Een aantal andere activiteiten op het strand zijn eveneens verboden, o.a. kitesurfen, vliegeren met grote vliegers, rijden op het strand met voertuigen, behoudens op plaatsen die hiervoor in de Strandnota zijn gereserveerd. Binnen de voor publiek toegankelijke natuurgebieden mag niet gereden worden met motorvoertuigen, bromfietsen, fietsen en paarden. Het college van B&W kan terreinen aanwijzen waarin dit verbod niet van toepassing is.

HOOFDSTUK 5 Toekomstbeeld voor de periode tot 2018

Het Nationaal Park Duinen van Texel is een integraal onderdeel van het stelsel van Nationale Parken in Nederland. De eigenaren, beheerders en andere betrokkenen van de parken trekken samen op voor de bescherming en ontwikkeling van de kwaliteit van de natuur. Het Nationale Park Duinen van Texel is daarnaast een integraal onderdeel van het Waddengebied als totaal, de duingebieden van de Waddeneilanden en een overgang naar de Noordzeekustzone.

Het Nationaal Park Duinen van Texel is een aaneengesloten natuurgebied dat bestaat uit duinen en een duinzoom met een bijzondere landschappelijke gesteldheid en planten- en dierenleven. Het Nationaal Park Duinen van Texel onderscheidt zich van andere Nationale Parken door:

- zijn geïsoleerde ligging (eiland);
- een samenhangend mozaïek van zeer veel verschillende landschapstypen;
- een dynamische kust (Hors);
- de zichtbaarheid en ontsluiting van natuurwaarden;
- de toegankelijkheid voor minder validen; en tot slot,
- de gebruiksfuncties (defensie, campings) die deel uit maken van het Nationaal Park.

In het Nationaal Park zijn goede mogelijkheden aanwezig voor recreatief medegebruik. In het Nationaal Park worden natuurbeheer en natuurontwikkeling geïntensiveerd, natuur- en milieueducatie sterk gestimuleerd, en vormen van natuurgerichte recreatie als ook onderzoek bevorderd. Natuur- en landschapsbeheer, de recreatie en de voorlichtings- en educatieve activiteiten zijn optimaal op elkaar afgestemd. Het Nationaal Park is bovendien prima ingebed in de Texelse samenleving en heeft daardoor groot draagvlak onder de Texelse bevolking. Het Nationaal Park levert als grote natuurkern een positieve bijdrage aan de economie van het eiland.

In de nabije toekomst komt een aantal, min of meer autonome, ontwikkelingen op het Nationaal Park Duinen van Texel af, onder andere:

- de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging
- de toenemende maatschappelijke aandacht voor duurzaamheid en biodiversiteit
- een toenemende samenwerking tussen groene spelers in het buitengebied, in het bijzonder tussen natuur en landbouw en tussen natuur en recreatieorganisaties
- de groei in activiteiten waarbij het Nationaal Park vooral als decor dient. Voorbeelden hiervan zijn de sportevenementen, cultuurvoorstellingen maar ook individuele activiteiten als joggen en mountainbiken;

- de vervreemding van de natuur. Voor het eerst groeit er een generatie op waarvan een groot deel geen of nauwelijks ervaring heeft met natuur in ware gedaante;
- de vergrijzing van de bezoekers van het gebied, waardoor men andere eisen stelt aan de activiteiten en faciliteiten.
- De spreiding van het toerisme over het jaar. Waar vroeger sprake was van een of twee pieken in het jaar, is de recreatieve druk op de natuurgebieden vrijwel jaarrond merkbaar.

Het is de uitdaging om als Nationaal Park in de komende beheerperiode(n) op deze ontwikkelingen in te springen, onder andere door:

- (natuur)waarden te behouden tegen de tendensen in;
- kennis over het gebruik van het Nationaal Park op te doen (onderzoek) om voorlichting en de zonering van het gebied hierop aan te kunnen passen;
- het aanbod van voorzieningen af te (blijven) stemmen op toekomstige ontwikkelingen;
- eilandbreed te beoordelen hoe de recreatiedruk het beste kan worden verdeeld;
- het draagvlak voor het Nationaal Park onder de lokale bevolking te vergroten;
- het stimuleren van natuurgerichte recreatie in het Nationaal Park;
- een bijdrage te leveren aan anti-vervreemding van natuur. Daarbij geldt de wens om aan te sluiten bij landelijke programma's op dit gebied.

HOOFDSTUK

6 Natuur en landschap

6.1

TOEKOMSTBEELD

Als streefbeeld voor het Nationaal Park Duinen van Texel geldt het duurzame beheer als aaneengesloten natuurgebied, bestaande uit duinen, stranden en een duinzoom met een bijzondere landschappelijke gesteldheid en planten- en dierenleven. Er zijn tevens goede mogelijkheden aanwezig voor recreatief medegebruik en cultuurhistorisch medegebruik.

Op de Hors en in de Slufter vinden op grote schaal landschapsvormende processen plaats als grootschalige verstuingen, embryonale duinvorming, afsnoering van primaire duinvalleien en kweldervorming. In dit dynamisch duinlandschap vindt natuurlijke begrazing plaats door konijnen; daarnaast wordt plaatselijk extensieve begrazing als beheersinstrument toegepast door de inzet van diverse soorten grazers [landschapszorg Texel stelt voor om op de Hors geen begrazing toe te passen maar de natuurlijke successie hier zijn gang te laten gaan. Graag hierover een uitspraak van het Overlegorgaan]. In andere delen van het duingebied vindt op gebiedsniveau permanente sturing van deze processen plaats. Dit betekent dat in deze delen van het park, door een blijvend menselijk ingrijpen processen gereguleerd worden als kleinschalige verstuing, begrazing door grazers en dergelijke. Verder worden op enkele plaatsen door gericht beheer als maaien en beweiden, bijzondere biotopen als natte schraallanden en duinrellen, in stand gehouden. Dit gestuurde beheer is, daar waar het van toepassing is, gericht op het in stand houden van de natuurdoelen uit de Natura 2000 beleid en op enkele andere plaatsen op het behoud van het historisch medegebruik door de eilander bevolking. Meerwaarde wordt onder meer verkregen door onderlinge samenwerking tussen de diverse beheerders en andere verantwoordelijke instanties en overheden.

Alle bossen hebben een natuurdoelstelling. Via omvormingsbeheer wordt de ontwikkeling van natuurlijk bos gestimuleerd, dat zich met zo min mogelijk menselijke ingrepen duurzaam in stand kan houden en waarin de boomlaag bestaat uit soorten die op deze standplaats van nature voorkomen. Hiertoe wordt ook de zwarte den gerekend. Door dit omvormingsbeheer heeft zich op de middellange termijn een bostype ontwikkeld dat qua structuur en soortsamstelling meer aansluit bij natuurlijke bostypen. Het aandeel den in het bos is sterk afgenomen, terwijl dat van berk, eik en lijsterbes is toegenomen. Door gericht beheer hebben zich geleidelijke overgangen ontwikkeld met hoge natuurwaarden op de overgang tussen het bos en de duinen, mientgronden en het polderlandschap.

6.2

NATUURBEHEER

Beleidskeuzen

- Uitgangspunt voor het gebied is de ontwikkeling als dynamisch en soortenrijk natuurgebied, gericht op leefgemeenschappen die van nature voorkomen in kalkarme duinen. Hierbij streven de beheerders naar een zorgvuldig gekozen combinatie van gebieden met patroonbeheer en gebieden met een begeleid natuurlijke ontwikkeling.
- Kustverdediging is een nevenschikt doel. Andere doelen, zoals recreatief medegebruik, zijn belangrijk, maar zullen altijd aan de bovengenoemde twee doelen ondergeschikt dienen te zijn.
- Patroonbeheer (soortenbeheer en het beheer van specifieke vegetatietypen) is uitgangspunt op plaatsen waar dit vanuit de Natura 2000 regelgeving is vereist. Het beheer van het gebied zal zo nodig hierop worden aangepast. Patroonbeheer is voorts uitgangspunt op plaatsen waar het oorspronkelijke gebruik van de eilander bevolking van het duinterrein wordt nagestreefd. In de komende beheerperiode zal worden aangegeven waar dit het geval zal zijn.
- Het beheer van de duinen is voor het overige vooral gericht op het herstel van natte duinvalleien, het ontwikkelen van overgangsmilieus met bijbehorende vegetaties en het toestaan van verstuingen.
- In het zuidelijk deel, de Hors, is het beheer gericht op het op natuurlijke wijze ontstaan van nieuwe duinen en primaire duinvalleien.
- Het Overlegorgaan streeft naar een betere ecologische samenhang tussen het Nationaal Park en de stranden die in de gemeentelijke Strandnota zijn aangeduid als ‘natuurstrand’, in het bijzonder de stranden bij de Hors en bij de Sluftermonding. Dit kan door voor beide gebieden gezamenlijke projecten uit te voeren.
- Dynamische processen mogen niet ten koste gaan van de veiligheid, de beheerkosten dienen maatschappelijk aanvaardbaar te zijn en er mag geen overlast ontstaan voor omwonenden en bezoekers. Als om een van deze redenen moet worden ingegrepen, zal worden gezocht naar een maatregel die zo goed mogelijk aansluit bij de hierboven genoemde uitgangspunten.
- Daar waar dit vanuit de beheersdoelstelling mogelijk is, kunnen bij het beheer plaatselijke agrariërs worden ingeschakeld.
- Verruiging in de vorm van hoge grassen en jonge struiken wordt bestreden door kleinschalige ingrepen als plaggen, periodieke begrazing en aanvullend maaien. Echter, in een aantal situaties is de struikvorming al zo ver gevorderd, dat ingrijpen meer schade aan de natuur toebrengt dan dat het herstelt. In die gevallen wordt gekozen voor de ontwikkeling van natuurlijke duinbossen (o.a. delen van de Westerduinen).
- De huidige bossen ten zuiden van en nabij het dorp De Koog hebben, naast een natuurfunctie, een belangrijke rol bij de opvang van recreatie. Het streven is naar een meer natuurlijke samenstelling van het bos. Bosbegrazing behoort in de bossen van Texel tot de mogelijkheden. In het meest zuidwestelijke deel van het bosgebied worden bestaande dennenbomen vrijgesteld ten opzichte van andere boomsoorten. Daardoor zal het karakter van een dennenbos in dit deel *voorlopig* behouden blijven.
- De inrichting van natuur en landschap zal zodanig zijn dat recreatief medegebruik per saldo over het gebied goed mogelijk is. Uitgangspunt is een recreatieve zoning, gebaseerd op de kwetsbare natuurwaarden in het gebied.
- Inrichting en natuurherstel gebeuren met respect voor de cultuurhistorie van het gebied.

Argumenten

Uitgangspunt voor het gebied is de ontwikkeling als natuurgebied. Kustverdediging is een nevenschikt doel. Omdat het gebied is aangemeld (en waarschijnlijk binnenkort wordt aangewezen) als een Natura 2000 gebied, geldt in de Duinen van Texel het Natura 2000 regime. Dat wil zeggen dat de instandhoudingsdoelen waarvoor het gebied is aangewezen in belangrijke mate bepalend zijn voor het beheer. Het gaat hierbij om een aantal beschermde vegetatietypen ('habitats') en planten- en diersoorten. De instandhouding hiervan vergt in veel gevallen een patroonbeheer. In een aantal gevallen is een meer dynamische ontwikkeling mogelijk, gebaseerd op een begeleid natuurlijke ontwikkeling. Deze aanpak geldt alleen op die plaatsen waar de bedoelde habitats en soorten voorkomen. Daarbuiten zijn meer mogelijkheden voor dynamische processen en een meer 'spontane' natuur.

Ondanks de beperkingen hecht het Overlegorgaan aan ruimte voor spontane natuurontwikkeling. Het Overlegorgaan is van mening dat het in het aangeharkte en dichtbevolkte Nederland van groot belang is om hiervoor gebieden te reserveren, naast de gebieden waar de Natura 2000 doelen worden gerealiseerd. Ruimte voor spontane natuurontwikkeling is ook van belang, omdat er nog weinig bekend is over de natuurwaarden die worden bereikt als een dergelijk beleid lang wordt volgehouden. Niemand kan bijvoorbeeld goed voorspellen wat de natuurwaarden zijn van spontane duinbossen op latere leeftijd. Ook daarom is het zinvol om hiervoor in de duinen ruimte te reserveren.

Begeleide natuurlijke ontwikkeling wil zeggen dat geomorfologische, hydrologische en ecologische processen vorm zullen geven aan de uiteindelijk resulterende natuur. Er wordt in beginsel zo min mogelijk gestuurd op specifieke soorten of landschappen. Wel worden dergelijke processen, waar nodig en mogelijk, weer geactiveerd. Hiervoor is het noodzakelijk om de grondwatersituatie te verbeteren, verstuvingsprojecten toe te staan (op plaatsen waar deze mogelijk zijn binnen de randvoorwaarde veiligheid en niet tot overlast leiden) en enkele natuurontwikkelingsprojecten te realiseren.

De term 'begeleid' duidt er op dat de processen door de mens op gang worden geholpen en bewaakt. Als de veiligheid in het geding raakt of er is sprake van ernstige overlast, dan zal alsnog worden ingegrepen. Binnen die randvoorwaarden kan de natuur zich echter 'spontaan' ontwikkelen.

Met de gezamenlijke aandacht voor de samenhang van enkele stranddelen met de duinen van het Nationaal Park wordt het mogelijk om vanuit een natuuroogpunt de fysieke relatie tussen het strand en de voorste duinen te herstellen. Stranden zijn immers via stuivend zand een belangrijke voorwaarde voor een vitaal duingebied. Het gaat dan vooral om de delen die in de Strandnota van de gemeente de functie 'natuurstrand' hebben gekregen.

Leidraad voor het beheer is de natuurdoeltypenkaart die bij dit Beheer- en inrichtingsplan is gevoegd. Hoewel de Natura 2000 instandhoudingsdoelen voor het duingebied van Texel nog slechts in concept zijn opgesteld, vormen deze eveneens een belangrijke leidraad voor de ambities en natuurdoelen van het Nationaal Park. De consequentie is dat de natuurdoeltypenkaart over enige tijd mogelijk moet worden aangepast aan de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000 regime. Staatsbosbeheer werkt momenteel aan een kaart waarop de Natura 2000 habitats op zijn afgebeeld. Het is het streven van het

Overlegorgaan om de aanpassing aan de instandhoudingsdoelen ‘zonder pijn’ voor het gebied en de betrokken organisaties te laten verlopen.

Een zonering van de natuurlijkheid van de aanwezige en/of beoogde natuurwaarden biedt duidelijkheid over waar welk beheer(type) kan worden toegepast. Daarnaast wordt op het niveau van het gehele Nationale Park een afweging gemaakt over de intensiteit van beheer en de verdeling van de typen natuur over de beheerders.

Richtlijnen voor beheer

- In samenhang met de Natura 2000 instandhoudingsdoelen aanduiden waar de natuur zich begeleid natuurlijk kan ontwikkelen.
- In samenhang met de Natura 2000 instandhoudingsdoelen aanduiden waar ruimte is voor een beheer dat is gebaseerd op het oorspronkelijke gebruik van de eilander bevolking van het duinterrein.
- Binnen het NP in de komende beheerperiode meer ruimte geven aan natuurlijke processen:
  - Dynamisch kustbeheer toepassen waar het kan binnen de randvoorwaarde van de veiligheid en het waterbeheer;
  - In de zeeleep plaatselijk verstuiving op gang helpen;
  - Binnen het NP gebieden aanwijzen voor ongestoorde successie (m.b.v. een ‘vlekkenkaart’);
- Binnen het Nationaal Park een zonering opstellen in mate van natuurlijkheid en het beheer daar op afstemmen.
- Binnen het NP tevens ruimte scheppen voor het beheren van ruimtelijke patronen (conserveren):
  - Behoud van de habitats die door het Natura 2000 beleid moeten worden beschermd;
  - Behoud van diversiteit aan soorten van het open duin in de duinen die deel uitmaken van het traditionele cultuurlandschap;
- Ruimte scheppen voor strandbroeders op ‘natuurstranden’ (rust in broedseizoen).

6.3

ANTICIPEREN OP HET NATURA 2000 BELEID

Beleidskeuzen

- Het Overlegorgaan streeft naar een soepele en probleemloze invoering van het regime voor de drie Natura 2000 gebieden die samen het Nationaal Park Duinen van Texel vormen;
- In de komende periode zal worden toegewerkt naar voldoende kennis van het gebied en de Natura 2000 instandhoudingsdoelen om hierover in het Natura 2000 beheerplan verantwoorde beslissingen te kunnen nemen;
- Waar mogelijk zullen de partners van het Nationaal Park – vooruitlopend op het later op te stellen Natura 2000 beheerplan – rekening houden met de instandhoudingsdoelen uit de aanwijzingsbeschikkingen van de drie Natura 2000 gebieden. Zolang het gebied nog niet definitief is aangewezen, gaat het om de voorlopige instandhoudingsdoelen uit de voorlopige aanwijzing. Het beheer zal zoveel mogelijk worden afgestemd op de kwalificerende habitattypen en soorten.
- De huidige natuurdoeltypenkaart voor het Nationaal Park wordt aangevuld met een verspreidingskaart van de habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen ³¹.

³¹ Nb. Voor het Defensierrein is recentelijk een dergelijke habitatkaart opgesteld.

Argumenten

Op grond van internationaal beleid bereidt de Nederlandse regering momenteel de aanwijzing voor van drie Natura 2000 gebieden op het grondgebied van het Nationaal Park Duinen van Texel. Het overgrote deel van het Nationaal Park valt binnen de contouren van het Natura 2000 gebied 'Duinen en Lage Land van Texel'. De Mokbaai en de Hors vallen daarnaast ook binnen de contouren van het Natura 2000 gebied 'Waddenzee'. Ten slotte vallen de Sluftermond en het strand bij de Vuurtoren binnen de contouren van het Natura 2000 gebied 'Noordzeekustzone'. De aanwijzing is gestart in 2007 en zal vermoedelijk in 2008 worden afgerond. Overheden en terreinbeheerders zijn in de toekomst verplicht om aan de instandhoudingsdoelen en verbeteropgaven uit de aanwijzing te voldoen.

Voor het Nationaal Park is, vanwege de grote ruimtelijke overlap, vooral het concept aanwijzingsbesluit voor de Duinen en lage land van Texel relevant³². De speerpunten voor het uit te voeren beheer worden daarbij voornamelijk bepaald door de volgende doelen:

Verbeteropgaven voor habitattypen (oppervlak en/of kwaliteit):

- Grijze duinen³³;
- Vochtige duinvalleien;
- Heischrale graslanden³⁴;
- Blauwgraslanden³⁵.

Verbeteropgaven voor richtlijnsorten (kwaliteit leefgebied en/of populatie):

- Noordse woelmuis
- Witsnuitlibel
- Bontbekplevier: minimaal 5 broedparen
- Strandplevier: minimaal 1 broedpaar
- Dwergstern: minimaal 40 broedparen
- Velduil: minimaal 20 broedparen
- Tapuit: minimaal 100 broedparen

Daarnaast zijn er instandhoudingsdoelen ("geen achteruitgang") voor onder meer de Groenknolorchis, de Lepelaar, de Eider(eend), de Blauwe kiekendief, de Kleine mantelmeeuw en de Roodborsttapuit.

Na de definitieve aanwijzing stelt het Ministerie van LNV een beheerplan op. Een Natura 2000 beheerplan is een ander type plan dan de gebruikelijke beheerplannen van de terreinbeheerders en wijkt ook sterk af van dit Beheer- en Inrichtingsplan (zie ook 1.7). In een Natura 2000 beheerplan worden de instandhoudingsdoelen en verbeterdoelen en het gebruik en het beheer van het gebied op elkaar afgestemd, waarbij de instandhoudingsdoelen leidend zijn. Het Natura 2000 beheerplan fungeert ook als toekomstig toetsingskader voor de vergunningverlening. Het in het Natura 2000 beheerplan opgenomen 'huidige gebruik' is daarmee vrijgesteld van de vergunningplicht voor de

³² Ministerie van LNV, 2007.

³³ Verkorte naam, het gaat hier om vastgelegde kustduinen met kruidvegetaties

³⁴ Verkorte naam, het gaat hier om halfnatuurlijke graslanden op betrekkelijk zure zandbodems

³⁵ Verkorte naam, het gaat hier om soortenrijke hooilanden op voedselarme, basenhoudende bodems die 's winters onder water staan en 's zomers oppervlakkig uitdrogen. De naam blauwgrasland is afgeleid van de zeegroene kleur van de soorten die het aanzien bepalen.

Natuurbeschermingswet. Ook het huidige natuurbeheer zal op deze wijze in het Natura 2000 beheerplan worden getoetst. Het beheerplan kan wel eisen stellen aan het bestaande gebruik wanneer dit strijdig kan zijn met de instandhoudingsdoelen.

De beheerperiode van het beheer- en inrichtingsplan Nationaal Park Duinen van Texel 2008 – 2018 overlapt geheel met de beheerperiode van het Natura 2000 beheerplan voor de Duinen en het Lage land van Texel 2009 - 2015. Aangezien in het Natura 2000 beheerplan, dat door de Minister van LNV ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Europese Commissie, juridisch bindende uitspraken worden gedaan over het beheer en het gebruik van (o.a.) de Duinen van Texel, is het belangrijk om in het beheer- en inrichtingsplan geen aspecten op te nemen die strijdig kunnen zijn met de inhoud van het Natura 2000 beheerplan. Daarnaast is het verstandig om in het beheer- en inrichtingsplan alvast in te spelen op ontwikkelingen waarvan zeker is dat die in het kader van het Natura 2000 beheerplan gaan spelen.

De natuurdoelenkaart van het Beheer- en Inrichtingsplan, welke is gebaseerd op kaarten van Staatsbosbeheer en Defensie, sluit nog niet aan bij de habitattypen waar men in het Natura 2000 beheerplan op wordt afgerekend. Voor het militaire oefenterrein is recentelijk wel een habitattypenkaart opgesteld.

Richtlijnen voor beheer

- Oriëntatie op de consequenties van de aanwijzing als Natura 2000 gebied op het beheer van natuur en landschap;
- Zo nodig aanpassen van het beheer en van de recreatieve zonerings;
- Opstellen van een habitatkaart voor het Nationaal Park (exclusief het defensieoefenterrein waarvoor een dergelijke kaart al bestaat);
- Deelnemen aan het consultatieproces rond het Natura 2000 beheerplan en daarbij de visie vanuit het Nationaal Park inbrengen;
- Uitvoeringsgerichte beheerplannen van individuele beheerders in terminologie tevens afstemmen op Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen uit het concept aanwijzingsbesluit 'Duinen en Lage Landen van Texel'. In het geval van het beheerplan van Defensie tevens afstemmen op de aanwijzingsbesluiten 'Waddenzee' en 'Noordzeekustzone'.

6.4

BEGRENZING

Beleidskeuzen

- De begrenzing van het Nationaal Park blijft ongewijzigd. Wel zal de bestaande grens aan de landzijde worden verduidelijkt. Dit betreft vooral de situatie bij de Siborsnollen ten Westen van de Mokweg;
- Het oefenterrein van de Joost Dourleinkazerne maakt integraal deel uit van het Nationaal Park, met uitzondering van de kazerne en de haven. Conform het advies van de Commissie Nationale Parken is het uitgangspunt met betrekking tot de militaire activiteiten in het Nationaal Park, dat de druk op natuurwaarden en extensieve vormen van recreatie niet zal toenemen ten opzichte van de situatie van eind 1997.

Argumenten

Sinds de instelling van het Nationaal Park in 2001 is aan de landzijde een aantal gebieden omgevormd tot natuurgebied. Toch kiest het Overlegorgaan er niet voor om het Nationaal

Park om die reden uit te breiden. Voor het beheer van deze gebieden is de Nationaal Park status niet nodig, terwijl de landbouw vreest voor de externe werking die mogelijk uitgaat van de status als Nationaal Park. Over de oostelijke grens is overigens nog veel onduidelijkheid. Door de oostelijke begrenzing van het Nationaal Park te verduidelijken wordt deze discussie over werkelijke ‘grens’ van het Nationaal Park gesmoord.

Door het Militair oefenterrein in zijn geheel op te nemen in het Nationaal Park heeft het Overlegorgaan de mogelijkheid om door een goede zonering van de militaire en recreatieve activiteiten en door goed overleg en goede voorlichting de invloed van militaire en recreatieve activiteiten op de natuurwaarden te minimaliseren.

Richtlijnen voor beheer

- In samenwerking met het Ministerie van LNV de oostelijke begrenzing van het Park verduidelijken.
- De nieuwe begrenzing wordt in de instellingsbeschikking van het Nationaal Park en zo nodig ook in andere documenten aangepast.

6.5

KUSTLIJNZORG EN WATERKERINGBEHEER

Beleidskeuzen

- Het behoud van de kustlijn en de primaire waterkering is als doel nevensgeschikt aan het natuurbehoud.
- Er is ruimte voor een meer dynamisch beheer van de zeereep. Mede vanwege de Natura 2000 doelen zal hiervoor in de komende jaren naar mogelijkheden worden gezocht.
- Aandachtspunt is het op voldoende hoogte houden van het strand, mede vanwege het economische belang ervan. In de komende beheerperiode zal hiervoor een visie worden ontwikkeld.

Argumenten

De kustverdediging is een wettelijke taak van Rijkswaterstaat en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Twee denkbeeldige lijnen dienen op voldoende sterkte te worden gehouden: de basiskustlijn (BKL) en de primaire waterkering. De BKL is afgeleid uit de kustmetingen over de periode 1980 t/m 1989³⁶. De basiskustlijn is de norm voor het handhaven van beleid. De primaire waterkering is niet automatisch de duinvoet. Deze lijn ligt op Texel voor een groot gedeelte net voor de binnenduintrand, tot wel op 1.200 m afstand van de eerste duinen. Als deze lijn op voldoende hoogte en sterkte is, is er vóór deze lijn veel ruimte voor dynamische natuurlijke processen als verstuiving van duinen en afslag van de primaire duinvoet. Ondanks deze ruimte, is er op Texel nog weinig mee geëxperimenteerd. Zowel vanuit het huidige natuurbeheer als vanuit de Natura 2000 doelstellingen is daar wel behoefte aan. Om economische redenen is er bij diverse partijen de wens om niet alleen de kustlijn en de primaire waterkering op voldoende sterkte te houden, maar ook het strand. Het ontbreekt op dit moment aan een uitgekristalliseerde visie hierop.

Richtlijnen voor beheer

- Ontwikkelen van een visie op een meer dynamische ontwikkeling van de zeereep, mede in het licht van de kustlijnbescherming en het beheer van de primaire waterkering.
- Daarop volgend: het starten van projecten met dynamische kustontwikkeling.

³⁶ Ministerie van V&W, DG-water, 2001. Ministerie van V&W, DG-water, 2003.

6.6 WATERHUISHOUDING

Beleidskeuzen

- Het beleid is gericht op een voorzichtige vernatting van het duingebied op plaatsen waar dit geen overlast oplevert voor omwonenden.
- Het behoud van basenrijke natte omstandigheden is in de komende beheerperiode een aandachtspunt in het waterbeheer.
- Daar waar dit vanuit de natuurdoelstellingen mogelijkheden biedt wordt overtollig zoet water ingezet voor droogtebestrijding in de aangrenzende binnenduintrand.

Argumenten

In het kader van de haalbaarheid van instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000 gebied Duinen en Lage land van Texel is in opdracht van het Ministerie van LNV³⁷ een knelpunten- en kansenanalyse uitgevoerd. Hierin vormt de waterhuishouding een belangrijk aspect. Vooral het behoud van basenrijke natte omstandigheden is nodig voor het versterken van de natuurwaarden. Het nemen van maatregelen om de verstoring van de waterhuishouding van het Nationaal Park te beperken, past in het streven van het Nationaal Park om toe te werken naar een begeleid natuurlijk systeem.

In het kader van het behalen van de instandhoudingsdoelen in het nog op te stellen Natura 2000 beheerplan is het wenselijk dat de knelpunten in de waterhuishouding worden opgelost en dat kansen voor een meer natuurlijk systeem worden benut.

Doordat in de duinen van Texel geen grondwaterwinning meer plaatsvindt, bestaan nu optimale voorwaarden voor het herstel van natte duinvalleien. Een aantal halfnatuurlijke graslanden zal worden afgeplagd, waardoor complexen van natte duinvalleien en halfnatuurlijke graslanden ontstaan.

Richtlijnen voor beheer

- Kansen aangrijpen voor het nemen van verdere anti-verdrogingsmaatregelen.
  - Inrichting en beheer voor een natuurlijkere ontwikkeling binnenduintrand (dempen ontwatering of verminderen ontwatering).
  - Verdere omvorming naaldbos naar natuurlijk bos. Door gericht bosbeheer en in combinatie met natuurlijke processen en/of anti-verdrogingsmaatregelen is op veel plaatsen het loofhout al dominant. Dit beheer wordt voortgezet;
- Vooruitlopende op het Natura 2000 beheerplan maatregelen nemen:
  - ter verbetering van de natuurlijke dynamiek van het waterregime binnen het Nationaal Park;
  - voor het (plaatselijk) behouden van de basenrijkdom.

6.7 FAUNABEHEER

Beleidskeuzen

- Uitgangspunt is dat binnen de grenzen van het Nationale Park geen beheerjacht plaatsvindt. De jacht vanuit de natuurbeheerdoelstellingen van het Nationaal Park of vanuit het oogpunt van schadebestrijding in omliggende terreinen is wel mogelijk. Het vigerende faunabeheerplan is hierbij leidraad. Voorwaarde voor de jacht is dat wordt

³⁷ Kiwa Water Research en EGG-consult, 2007.

beschikt over een geldige ontheffing in het kader van artikel 68 van de Flora- en faunawet. In dit kader gelden de volgende beleidsafspraken:

- Verwilderde katten worden bestreden, voornamelijk met behulp van vangkooien.
- Nieuwe meeuwenkolonies worden bestreden door middel van nestverstoring, als waardevolle vegetaties worden bedreigd.
- Een afname van de populatie overzomerende Grauwe ganzen wordt nagestreefd met de meest doelmatige middelen van dat moment. Welke middelen dat zijn kan in de loop van de tijd onder invloed van ervaring en evaluatie veranderen. **Er zal onderzoek worden gedaan naar onder meer populatieverloop, broedsucces e.d.**
- Schade, die ondanks het faunabeheerplan op gronden buiten het Nationaal Park ontstaat door wild dat een deel van de tijd in het park verblijft, wordt in principe bestreden op deze gronden zelf. Dit betekent dat bijvoorbeeld wildschade door hazen en fazanten aan bloembollenvelden ter plekke dient te worden bestreden. In bijzondere gevallen kan dit ook in de randzone van het natuurgebied. Hiervoor is een vergunning op grond van de Flora- en faunawet vereist. Dat de schade wordt bestreden acht het Overlegorgaan reëel.
- Het Faunaoverleg Texel is de aangewezen plaats om tussen de terreinbeheerders van het Nationaal Park en andere belanghebbenden vast te stellen of er door het faunabeheer in het park aantoonbare schade buiten de grenzen van het park optreedt. Tevens is dit de plaats waar oplossingen voor de schadebestrijding worden geformuleerd.

Argumenten

Het Overlegorgaan wenst dat in het Nationaal Park niet gejaagd wordt, tenzij dit noodzakelijk wordt geacht vanuit het beheer of vanuit het oogpunt van schadebestrijding. De internationale begripsomschrijving van Nationale Parken geeft aan dat in Nationale Parken ten aanzien van jacht een terughoudend beleid gevoerd dient te worden. In de Flora- en Faunawet is in artikel 46 opgenomen dat de jacht gesloten is in beschermd natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten, in gebieden waarvan de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is genomen en in gebieden die vallen onder de Vogelrichtlijn. Dit betekent dat in het grootste gedeelte van het Nationale Park het sluiten van de jacht de enige mogelijkheid is. Uitzondering is de situatie waarbij populaties van dieren een bedreiging zijn van de natuurdoelen zelf. Die situatie doet zich voor met de populaties verwilderde katten, zilver- en mantelmeeuwen in kwetsbare vegetaties en overzomerende grauwe ganzen.

De keuze houdt nadrukkelijk de mogelijkheid open om daar waar aantoonbare schade in omringende terreinen ontstaat als gevolg van het faunabeheer in het Nationaal Park, deze te bestrijden binnen de grenzen van het Nationaal Park. Ook is jacht toegestaan ten behoeve van het voorkomen van schade aan de natuur als deze in strijd is met de gekozen natuurdoelen. Het Overlegorgaan hecht hier aan goed nabuurschap.

Richtlijnen voor beheer

- Periodiek evalueren van de gebruikte vangstmethoden, om deze vervolgens aan de nieuwe inzichten aan te passen.
- Het bestaande Faunaoverleg benutten om oplossingen voor geleden wildschade te bespreken.
- **Onderzoek starten naar het populatieverloop en het broedsucces van de grauwe gans.**

6.8

KUSTAFSLAG NABIJ DE ROBBENJAGER***Beleidskeuzen***

- Het Overlegorgaan staat op het standpunt dat het gebied tussen de bolwerken Eierland en Robbengat behouden dient te blijven, inclusief de zich hier bevindende camping.
- Indien er bij natuurontwikkelingsprojecten of andere werken van partners uit het Nationaal Park grond overblijft, kan deze ter beschikking worden gesteld voor het versterken van de waterkering nabij bij De Robbenjager.

Argumenten

Door het natuurlijk proces van kustafslag neemt het oppervlak duingebied in het noorden van het eiland tussen de bolwerken Eierland en Robbengat af. Omdat de kustafslag hier de veiligheid niet aantast, wordt deze voorlopig niet tegengegaan door zandsuppletie of andere maatregelen. De afname van het oppervlak duingebied betekent op zichzelf een verlies aan natuurwaarden, maar de toename van dynamische, landschapvormende processen is als positief te beschouwen. Hoe dit totaal van veranderende natuurwaarden in de toekomst beoordeeld moet worden is nog onduidelijk. Omdat in het Nationaal Park groot belang gehecht wordt aan recreatie hoeft de camping De Robbenjager in ieder geval niet verdwijnen.

Richtlijn voor beheer

Geen.

6.9

GELUIDSHINDER DOOR VliegVERKEER***Beleidskeuzen***

- Het Overlegorgaan streeft naar een maximale vermindering van de overlast door het vliegverkeer boven en in de nabijheid van het Nationaal Park.

Argumenten

Een doelstelling van het Nationaal Park is dat door middel van extensieve recreatie de bezoeker de aanwezige natuurwaarden kan beleven en waarderen. Laagoverkomende vliegtuigen, straaljagers en helikopters gaan niet samen met een hoge belevingswaarde en dienen daarom niet boven een Nationaal Park te vliegen. Een uitzondering hierbij wordt gemaakt voor noodzakelijk bestemmingsverkeer op de Joost Dourleinkazerne.

Richtlijn voor beheer

- In overleg treden met de directie van vliegbasis De Kooy over beperking van de vliegroutes en het aantal vluchten boven het Nationaal Park.

HOOFDSTUK 7

Recreatief medegebruik

7.1 TOEKOMSTBEELD

Het Nationaal Park Duinen van Texel biedt en blijft ook in de toekomst uitstekende mogelijkheden bieden om te genieten van natuur en landschap. Het accent ligt op extensieve vormen van recreatie. Dit zijn recreatievormen die een gericht zijn op verschillende vormen van *natuurbeleving* in het Nationaal Park. Verschillende manieren van natuurbeleving zijn mogelijk in het Nationaal Park: natuurstudie, vogels spotten, wandelen en fietsen met de natuur en het landschap als essentieel decor, spelen in de natuur, kleinschalig historisch medegebruik et cetera. Recreatieactiviteiten en educatie- en voorlichtingsactiviteiten zijn over en weer op een speelse manier geïntegreerd. Daarbij wordt ook afstemming gezocht met het recreatieve gebruik van het strand.

De mogelijkheden voor fietsen en wandelen in het Nationaal Park zijn uitstekend. Dat wil zeggen dat het gebied vooral door middel van wandelen en fietsen optimaal genoten kan worden. Fietsers, wandelaars, ruiters en gemotoriseerd verkeer hinderen elkaar niet of nauwelijks. Gemotoriseerd verkeer speelt in het Nationaal Park een ondergeschikte rol en is zoveel mogelijk in het Nationaal Park teruggedrongen.

Campings en andere elementen met een recreatieve functie in het Nationaal Park zijn qua ontwerp en inrichting van hoge kwalitatieve aard. Het ontwerp en de inrichting vormen een afspiegeling van de unieke landschappelijke kwaliteiten en sfeer van het Nationaal Park.

7.2 ALGEMENE BELEIDSKEUZEN

- Het beleid voor de duinen van Texel richt zich op stabilisering of zelfs vermindering van de negatieve effecten van recreatie. De intensiteit hoeft niet af te nemen.
- Basis voor het recreatieve medegebruik is een recreatiezonering waarin rustige gebieden en concentratiegebieden worden onderscheiden.
- Via zoneringsmaatregelen wordt gestreefd naar natuurvriendelijke recreatie.
- Vormen van recreatie worden toegelaten als zij de natuur, het landschap en de rust niet aantasten. Specifieke vormen van recreatie gericht op beleving van de natuur en het landschap van het Nationaal Park worden gestimuleerd.
- Er worden verschillende maatregelen genomen ter geleiding van de recreatie zoals het continueren van de bestaande openstellingsregeling:
  - diverse maatregelen voor inrichting en beheer waaronder het onderhoud van de routegebonden voorzieningen;

- het stimuleren van middelen om zelfstandig van de natuur te genieten (toepassing van een samenhangend pakket van recreatievoorzieningen inclusief voorlichting, gericht op zelfstandige beleving van het landschap buiten begeleide excursies en educatie om);
- het onderhoud van dagrecreatieve voorzieningen (onder meer banken, picknicksets, barbecueplek en diverse speeltuigen), en tenslotte;
- voorlichting.

7.3

RECREATIEZONERING

Beleidskeuzen

- De recreatieve zonering blijft op hoofdlijnen dezelfde. De zonering wordt aangepast als de Natura 2000 regelgeving hiertoe dwingt.
- Het zwaartepunt van recreatief medegebruik ligt in het bosgebied De Dennen en in het Krimbos. Voor deze gebieden streeft het Overlegorgaan naar kwaliteitsverbetering en het concentreren van recreatieve voorzieningen. Daarnaast vormen het centrale bezoekerscentrum en de decentrale V&E-steunpunten concentratiepunten voor recreatief medegebruik (zie ook hoofdstuk 8). Recreatieve voorzieningen bevinden zich op strategische plekken aan de randen van het Nationaal Park.
- De recreatiezonering is in concrete maatregelen uitgewerkt in de uitvoeringsgerichte beheerplannen van de beheerders en vastgelegd in het bestemmingsplan van de gemeente.
- Waar mogelijk en in samenwerking met de gemeente en betrokkenen wordt gezocht naar extra opvang van recreanten buiten het duingebied, door deze gebieden voor recreanten aantrekkelijk te maken (eilandbrede zonering).
- In de voorliggende beheerplanperiode worden duidelijke recreatiedoelen geformuleerd, in samenhang met het algemene toekomstbeeld van het Nationaal Park.

Argumenten

Het bestaande zoneringsbeleid wordt met bovenstaande beleidskeuzen voortgezet. Deze zonering is in het beheerplan van Staatsbosbeheer beschreven en op kaart zichtbaar gemaakt. Door de toenemende recreatiedruk is het wenselijk om extra opvangcapaciteit buiten de kwetsbare delen van het duingebied te vinden.

Uit de nulmeting van het functioneren van de nationale parken in Nederland door Alterra is gebleken dat het Nationaal Park Duinen van Texel zwak scoort op het feit dat er nauwelijks inzicht bestaat in de beginsituatie en toetsbare recreatiedoelen ontbreken (beschrijving recreatiedoeltypen en –kaart). De recreatieprojecten vormen daardoor onvoldoende samenhang.

Richtlijnen voor beheer

- Overleg met de gemeente over mogelijkheden voor extra opvangcapaciteit buiten het Nationaal Park (eilandbrede zonering).
- Opstellen van een beschrijving van de recreatiedoeltypen en een recreatiedoeltypenkaart.

7.4

OPENSTELLING

Beleidskeuzen

- Het Nationaal Park is toegankelijk op wegen en paden.

- De terreindelen, waar een jaarrondopenstelling op paden vanwege kwetsbare perioden (bijv. in het broedseizoen) niet wenselijk is, zijn buiten die perioden wel zoveel mogelijk opengesteld voor het publiek. Staatsbosbeheer kan hier binnen voorwaarden van afwijken. Over de perioden dat bezoekers de paden niet mogen betreden wordt het publiek duidelijk geïnformeerd.
- Er wordt alleen tot verdere openstelling van mogelijkheden buiten de paden voor wandelaars overgegaan als de natuurdoelstelling van het Nationaal Park zich hiertegen niet verzet. Het uitgangspunt is de voortzetting van het huidige beleid.
- In de gebieden De Dennen en het Krimbos waar 'struinen' buiten de paden uit het oogpunt van natuurbescherming niet wenselijk is, geldt zoveel mogelijk een openstelling van het gebied op alle paden het gehele jaar door. Dat de bezoekers hier niet van de paden mogen afwijken wordt duidelijk gecommuniceerd richting de bezoekers. Er zijn vier bosspeelplaatsen, waar buiten de paden mag worden gespeeld.
- De stranden binnen het Nationale Park zijn in alle jaargetijden vrij toegankelijk, met uitzondering van die delen en die perioden waarin zeldzame soorten broeden (dwergsterms) en tijdens militaire oefeningen. Het gaat hier om de natuurstranden uit de Standnota van de gemeente Texel (stranden van de Hors, de Slufter en ten noorden van paal 29).
- Vanwege de behoefte aan bramenplukken in september in bepaalde gebieden in het Nationaal Park zijn de gebieden: 'De Muy' en 'De Bollekamer' in de maand september ook opengesteld buiten de paden.

Argumenten

De huidige openstellingsregeling wordt op hoofdlijnen gecontinueerd.

Richtlijnen voor beheer

- Handhaving van de huidige openstellingsregeling;
- Afbakening en ontoegankelijk verklaren van broedplaatsen strandbroedende vogels.

7.5

TOEGANKELIJKHEID VOOR MINDERVALIDEN

Beleidskeuzen

- Op een aantal strategische plekken de toegangen van de duinen voor rolstoelgebruikers verbeteren door de vaste hekken te vervangen door ruime draaihekken.
- Deze strategische plekken zijn de concentratiepunten van recreatieve voorzieningen waar de voorzieningen voor rolstoelers en andere mindervaliden doorgaans beter zijn. Naast rolstoelvriendelijke toegangen worden tevens paden gedimensioneerd, afgestemd op gebruik van mindervaliden.
- Op de plekken van concentraties van recreatieve voorzieningen op de informatiepanelen duidelijk stellen dat het gaat om rolstoelvriendelijke wandelroutes en dus fietsen ongewenst is.
- Evaluatie van deze beleidslijn over circa drie jaar. Daarna besluiten of de beleidslijn al- dan-niet wordt gecontinueerd.

Argumenten

Het Nationaal Park Duinen van Texel heeft vanaf het begin beleid gevoerd op de toegankelijkheid van het gebied voor mindervaliden, in het bijzonder van rolstoelgebruikers en visueel gehandicapten. Daardoor zijn er al veel maatregelen genomen, zoals rolstoelbanen naar uitkijkpunten, onder andere bij de Geul en bij de Slufter. Ook zijn

rondom het Bezoekerscentrum voorzieningen voor gehandicapten ontwikkeld zoals een natuurpad voor visueel gehandicapten en rolstoelers.

Richtlijnen voor beheer

- Evaluatie van de toegankelijkheid van het Nationaal Park voor mindervaliden over circa drie jaar. Daarna besluiten of de beleidslijn al-dan-niet wordt gecontinueerd.

7.6

RECREATIEVE INFRASTRUCTUUR

Beleidskeuzen

Gemotoriseerd verkeer

- Het beleid van het Nationaal Park is gericht op een minimaal gebruik van gemotoriseerd verkeer en op het stimuleren van het gebruik van Openbaar Vervoer (bussen) en langzame vormen van vervoer (zoals wandelen, fietsen, paardrijden): het verkeersbeleid in het Park is 'autoluw'. De bereikbaarheid voor hulpdiensten dient echter te worden gegarandeerd.
- Het streven is om de knelpunten tussen wandelaars, fietsers, ruiters en automobilisten zoveel mogelijk op te lossen. Hierbij hebben de langzame, milieuvriendelijke vervoerswijzen duidelijk voorrang in het beleid.
- Voor het gemotoriseerd verkeer wordt een maximumsnelheid ingesteld. De maximumsnelheid wordt bij voorkeur via een zone-aanwijzing geregeld.

Wandelaars

- Wandelpaden worden in vier categorieën onderscheiden: verhard, halfverhard, onverhard en ruig.
- Onverharde paden moeten (nagenoeg) jaarrond met goede wandelschoenen te belopen zijn. Oneffenheden mogen het gebruik per scootmobiel niet onmogelijk maken. De draagkracht van onverharde paden kan tijdens natte periode onvoldoende zijn voor scootmobielen.
- Ruige paden mogen een deel van het jaar alleen met laarzen te gebruiken zijn. Mulle plekken, vernauwingen en oneffenheden zijn acceptabel.
- Wandelpaden die niet aan deze voorwaarden voldoen, worden opgehoogd, verlegd of anderszins verbeterd.
- Op de wegen wordt in ieder geval bij het ontbreken van een vrij liggend fietspad via rode fietsstroken de veiligheid voor fietsers verbeterd. Wanneer dit (nog) niet mogelijk is gebeurt dit met belijning en mogelijk andere maatregelen.

Fietsers

- Op de wegen wordt in ieder geval bij het ontbreken van een vrij liggend fietspad via rode fietsstroken de veiligheid voor fietsers verbeterd. Wanneer dit (nog) niet mogelijk is gebeurt dit met belijning en mogelijk andere maatregelen.
- Fietspaden worden als regel verbreed naar 3 meter en uitgevoerd in beton, dit geeft voldoende veiligheid en comfort bij een fietspad dat in twee richtingen gebruikt wordt.
- Het fietspadennetwerk wordt niet ten koste van het al bestaande wandelpadennetwerk uitgebreid.

Ruiters

- Tussen Maaikeduinweg en de Oorsprongweg wordt parallel aan het fietspad een ruiterspad gerealiseerd, dat zo mogelijk ook door mannen gebruikt kan worden. Het ruiterspad wordt verbonden met de ruiterspaden in het Krimbos.

- Het ruiterspad vanaf het kruispunt bij de Fonteinsnol wordt iets verlegd om een beter pad te realiseren.

Gehandicapten

- Uitgangspunt is dat bij de aanleg van nieuwe voorzieningen de toegankelijkheid niet moeilijker wordt gemaakt dan de natuurlijke omstandigheden veroorzaken.

Dagrecreatie

Ter begeleiding van de dagrecreatie worden de volgende knelpunten aangepast:

- het verkeersknooppunt Rozendijk-Westerslag-Bakkenweg;
- de speelweide Het Vierkante Stuk e.o.;
- het Krimbos (voorzieningenniveau).

Overige aspecten

- Het onderhoud van de wegen naar het strand valt niet onder de Nationaal Parkdoelstellingen, het onderhoud van die wegen voor gemotoriseerd verkeer met alsexplicitie hoofdfunctie het leiden van mindervaliden naar specifieke recreatieve voorzieningen in het Park, valt wel onder de nationale parkdoelstellingen.

Argumenten

Om het Nationaal Park Duinen van Texel goed te kunnen beleven is de toegankelijkheid een basisvoorwaarde. Het “Verbeterplan Recreatieve Infrastructuur” uit 2007 geeft weer wat er aan recreatieve infrastructuur aanwezig is, en welke maatregelen er nodig zijn om deze infrastructuur aan te passen om de gewenste natuur- en recreatiekwaliteit in het Nationaal Park te realiseren. De doelstelling van het verbeterplan is om alle projecten die een relatie met verkeerstromen hebben in onderlinge samenhang te verbeteren en te optimaliseren.

Richtlijnen voor beheer

- Zonering van de maximumsnelheid en aanleg van snelheidsbeperkende maatregelen;
- Uitvoeren van de resterende punten uit het Verbeterplan Recreatieve Infrastructuur.

7.7

RECREATIEF GEBRUIK EN NATUURWAARDEN

Beleidskeuzen

- Het Overlegorgaan streeft er naar dat de recreatieve druk op de natuurwaarden in het Nationaal Park niet verder toeneemt en dat de schadelijke effecten zelfs worden verminderd. Hiertoe zal het de recreatiedruk concentreren op de minst kwetsbare delen van het park. Deze gebieden zullen worden aangegeven op de voorlopige zoneringkaart horende bij dit Beheer- en Inrichtingsplan. De zonering wordt gehandhaafd door duidelijke borden en door intensief voor te lichten en te surveilleren.
- Het Overlegorgaan zal het initiatief nemen voor het opzetten van een meetnet dat de effecten van de recreatie op de natuurwaarden volgt (zie hoofdstuk 11: beheerondersteunend onderzoek). Het meetnet dient te passen in de afspraken die Staatsbosbeheer met het Ministerie van LNV heeft gemaakt.
- De recreatieve zonering dient te zijner tijd op de uitkomsten van dit meetnetonderzoek te worden gebaseerd, het toetsingskader wordt mede bepaald door de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen. Dit biedt de mogelijkheid om eventuele strijdigheden met de instandhoudingsdoelstellingen weg te werken.

Argumenten

Recreatie activiteiten kunnen een negatief effect hebben op de natuurwaarden. Een vermindering van dit effect is gewenst. Hierbij gaat het nadrukkelijk om de aard en/of de omvang van de activiteiten en niet om het aantal recreanten. Door een goede zonering en geleiding van de verschillende recreatiestromen, gekoppeld aan een adequaat toezicht, kan de recreatiedruk gelijk blijven of zelfs verminderen. Hiermee worden niet alleen voor betreding kwetsbare begroeiingen beschermd, maar wordt ook de benodigde rust gecreëerd, wat noodzakelijk is voor de natuurwaarden.

Omdat de effecten van de recreatie op de natuurwaarden niet mogen toenemen, moet er een meetnet komen dat deze effecten registreert (meetnet “bestaand gebruik”), zodat gepaste maatregelen genomen kunnen worden op het moment dat de effecten toenemen. Ook de komst van het Natura 2000 beheerplan vraagt om een beter inzicht in de recreatie-effecten. Het is denkbaar dat de recreatiezonering naar aanleiding hiervan moet worden aangepast. Daarbij is ook de doorwerking van deze zonering in de APV van de gemeente Texel relevant.

Richtlijnen voor beheer

- Opstellen en uitvoeren van een meetprogramma naar de effecten van de recreatiedruk op de natuurwaarden (toetsingskader Natura 2000);
- Het op termijn op basis van uitkomsten meetnetprogramma actualiseren van de recreatieve zonering.
- Het handhaven van de recreatieve zonering door surveillance en intensieve voorlichting.

7.8**EVENEMENTEN****Beleidskeuzen**

- Bij het verlenen van toestemming aan (sportieve) evenementen binnen de grenzen van het Nationaal Park worden de doelstellingen van het Nationaal Park als uitgangspunt genomen. Dit betekent dat recreatief medegebruik in beginsel wordt geaccepteerd, maar dat dit niet ten koste mag gaan van de in het wild levende planten en dieren en aan de natuurbeleving van bezoekers van het Nationaal Park.
- In de concentratiegebieden van recreatief medegebruik is méér mogelijk dan daarbuiten.
- Nieuwe evenementen krijgen in principe alleen toestemming binnen het Nationaal Park als ze aansluiten bij de doelstellingen van het Nationaal Park of bijdragen aan het draagvlak voor het Nationaal Park. Daarbij gaat het om maatwerk.

Argumenten

Genoemde beleidskeuzen zijn een voortzetting van het bestaande beleid.

Richtlijnen voor beheer

- Opstellen van een toetsingskader voor nieuwe evenementen.

7.9**OVERIGE ASPECTEN M.B.T. DE RECREATIE****Beleidskeuzen**

- Ten aanzien van de campings De Robbenjager, Kogerstrand en Loodsmansduin en de strandslagen wordt gestreefd naar een goede afstemming met de natuurfunctie van de omgeving.

- Waar mogelijk worden prikkeldraadafrasteringen verwijderd.
- Het aantal verbods- en gebodsborden wordt tot een noodzakelijk minimum beperkt.
- Behalve het bebouwde gebied rond De Koog en het nabijgelegen strand is het gehele duingebied aangewezen als stiltegebied.
- De plannen voor het inrichten van een speelbos in De Dennen worden op korte termijn ingevuld.

Argumenten

Door concentratie op plaatsen waar veel recreanten komen is het aantal borden in de afgelopen jaren al sterk verminderd. Om toch te kunnen optreden tegen overtreding is in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) opgenomen dat men in de duinen niet van de paden af mag.

Richtlijnen voor beheer

- Verwijderen overbodige prikkeldraadafrasteringen
- Verdere vermindering van het aantal verbods- en gebodsborden (zie ook hoofdstuk 8; het verminderen van de bebording).

HOOFDSTUK 8 Voorlichting en educatie

8.1 TOEKOMSTBEELD

In het toekomstbeeld voor voorlichting en educatie (hierna vaak aangeduid met V&E) in het Nationaal Park speelt het informeren en betrekken van mensen bij het gebied een grote rol. De volgorde is ongeveer als volgt:

1. het zelf beleven van de natuur gaat vooraf aan interesse;
2. interesse is een voorwaarde voor zinvolle ontvangst van een voorlichtingsboodschap;
3. kennisoverdracht is een belangrijk aspect van educatie, maar niet het enige;
4. (enige) kennis en (enig) inzicht zijn voorwaarden voor een duurzame betrokkenheid bij het Nationaal Park;
5. Betrokkenheid gaat vooraf aan participatie en het zich mede verantwoordelijk voelen als vrijwilliger of als professional.

Hoewel betrokkenheid en participatie aan het eind van deze rij staan, zijn beide niettemin belangrijke doelen in de V&E-activiteiten. Hiermee is ook het spoor van thema ‘voorlichting & educatie’ in het beleid van dit Nationaal Park globaal aangeduid.

Vanuit het Overlegorgaan en haar deelnemers wordt regelmatig gecommuniceerd over beleid en beheer en over de uitvoeringsprojecten. Bewoners en ondernemers worden daarin betrokken. Idealiter leidt dit tot een sterke betrokkenheid bij het gebied en een groot draagvlak onder bewoners en ondernemers. Er wordt op een constructieve manier onderling samengewerkt.

De V&E-activiteiten sluiten aan op de activiteiten van Staatsbosbeheer en Ecomare. Voorlichting en educatie worden gestructureerd aangepakt met jaarplannen en jaarverslagen. Hierdoor bestaat een goed overzicht van projecten. V&E activiteiten en projecten worden regelmatig geëvalueerd. Het is de wens om voorlichting en educatie zich innovatief te laten ontwikkelen, gebruik makend van de nieuwste internationale inzichten en technieken in het vakgebied (bijv. PDA's). Er wordt voortdurend ingespeeld op de actualiteit in het park en in de samenleving. De kwaliteit van de activiteiten is hoog. Het is de wens van het Overlegorgaan dat de organisatie van de V&E-activiteiten vanuit Texel plaatsvindt.

Daarnaast is de informatie via bebording en infopanelen goed en helder. Informatie via internet, folders, de recreatiekaart, scholenwerk, observatie/uitkijkposten, routes en paden,

excursies, voorlichtingsbijeenkomsten, overleg, publicaties en vrijwilligerswerk zijn veelvuldig, goed uitgebalanceerd en zijn van hoge kwaliteit.

Bij het vormgeven van terreingebonden voorlichting wordt gebruikgemaakt van de kennis van het gebied die bij de plaatselijke bevolking aanwezig is. Een belangrijke rol is ook weggelegd voor de verblijfsrecreatie- en horecaondernemers en hun personeel. Zij zijn deels intermediair/gastheer tussen de gasten/bezoekers en het Nationaal Park. Daarnaast is in dit kader uiteraard een belangrijke rol weggelegd voor het bezoekerscentrum van het Nationaal Park.

8.2

ALGEMENE BELEIDSKEUZEN

- Het Overlegorgaan werkt aan een blijvend draagvlak voor natuur- en landschapsbescherming en in het bijzonder voor de bescherming en het beheer van de Duinen van Texel. Alle partners in het Nationaal Park leveren daarbij hun inbreng.
- De inspanning op het vlak van de voorlichting en educatie wordt vertaald in:
  - het planmatig ontwikkelen en continueren van een breed V&E-basispakket gericht op de diverse doelgroepen;
  - het onderhouden en verder ontwikkelen van een centraal bezoekerscentrum in het pand van Ecomare en afgeleide informatiepunten elders op het eiland;
  - het ontwikkelen en onderhouden van een voor Texel belangrijk netwerk voor terreingebonden voorlichting en educatie, inclusief diverse vrijwilligersorganisaties³⁸. Samenwerking is hierbij van uitermate groot belang;
  - het bevorderen van de deskundigheid van vrijwilligers en beroepskrachten die de voorlichtings- en educatieactiviteiten uitvoeren en het bewaken van de continuïteit daarvan.
- De belangrijkste doelgroepen voor de V&E-activiteiten in het Nationaal Park Duinen van Texel zijn de volgende:
  - de eilandbewoners;
  - de organisaties die zich bezig houden met het uitdragen van kennis tot natuur en cultuurhistorie;
  - de recreatieondernemers en hun recreatiebegeleiders;
  - de jeugd;
  - onderwijs (scholen)
  - (niet in de laatste plaats): de recreanten.
- Binnen deze doelgroepen zal speciale aandacht aan jongeren worden gegeven.
- Het Overlegorgaan zal zorgen voor een transparante manier van werken en een goede communicatie naar burgers en beleidsmakers.
- Het Overlegorgaan zal zich er voor inzetten dat meer vrijwilligers bij de activiteiten rond de Duinen van Texel worden betrokken.

Argumenten

In het nationale parkenbeleid van het Rijk zijn voorlichting en educatie belangrijke sporen. Het Overlegorgaan hecht bovendien sterk aan de betrokkenheid van de eilandbewoners en van de diverse instanties en overheden op het eiland bij het wel en wee van het Nationaal

³⁸ Hierbij kan worden gedacht aan organisaties als zoals de Vereniging voor natuur- en milieueducatie IVN, de Rangers, de Vogelwerkgroep Texel, de Texelse Vereniging van Logiesverstrekkers TVL, de Stichting Natuur-Excursie Texel (Stichting NET), Landschapszorg Texel en andere organisaties.

Park. Het Overlegorgaan vertaalt dit voor het Nationaal Park Duinen van Texel in een continue inspanning op het vlak van voorlichting en educatie.

Het Overlegorgaan voelt zich daarnaast mede verantwoordelijkheid voor het natuur- en milieubesef onder jongeren. Voor het eerst groeit in Nederland een generatie op die voor een belangrijk deel de natuur en het buitenleven nauwelijks uit eigen ervaring kent. De partners in het Overlegorgaan willen elk hun bijdrage leveren om hieraan tegenwicht te geven.

Richtlijnen voor beheer

- Uitgaande van het beschikbare materiaal, het ontwikkelen van een breed V&E-pakket voor de genoemde doelgroepen
- Uitwerken van een programma voor educatie, inclusief toetsbare doelen
- Voortzetting van de traditie om de agenda van het Overlegorgaan te publiceren en de stukken ter inzage te leggen
- In aanvulling daarop: opstellen persbericht na elke vergadering van het Overlegorgaan
- Evalueren van de inzet van vrijwilligers.
- De inzet van een educatief medewerker garanderen.

8.3

HET EDUCATIEVE AANBOD

Beleidskeuzen

- De V&E-activiteiten worden jaarlijks vooraf concreet beschreven in een jaarprogramma. De werkgroep VER heeft hierbij het initiatief;
- De fysieke V&E-producten (zoals bezoekerscentrum, steunpunten, informatiepanelen) worden naar aard en locatie afgestemd op de recreatieve zonering;
- Het Overlegorgaan kiest met betrekking tot de V&E-activiteiten voor een brede insteek. Gezien de geografische opbouw, de cultuurhistorische gegevens met betrekking tot de rest van het eiland en de spreiding van de recreanten over het gehele eiland wordt ten aanzien van voorlichting en educatie het gehele eiland beschouwd als aandachtsveld. Waar dit zinvol is, wordt aangesloten bij de diverse initiatieven van anderen om het Waddengebied onder de aandacht te brengen.
- De Werkgroep VER zal het huidige aanbod van folders en brochures evalueren en het Overlegorgaan adviseren over verbeteringen in het aanbod. De verdeling van de kosten wordt daarbij mede beoordeeld.
- Innovatieve voorlichtings- en educatieproducten gericht op natuurbeleving worden gestimuleerd door inzet van Nationaal Park-middelen.
- Andersoortige voorlichting en educatieprogramma's kunnen door het Nationaal Park worden gestimuleerd als zij gericht zijn op specifieke doelgroepen.
- Het Overlegorgaan zal nieuwe, interactieve communicatievormen, zoals internetsites, kabel tv en dergelijke stimuleren.
- Het Overlegorgaan behoudt haar voorkeur voor een V&E-coördinator die werkt vanuit het eiland.

Argumenten

Er is vanouds een goede samenwerking tussen de verschillende organisaties die zich bezig houden met V&E op Texel. De belangrijkste hiervan zijn Staatsbosbeheer, Ecomare, het IVN, Natuurmonumenten, Defensie en de VVV-TEXEL. Echter, ook andere organisaties vervullen een belangrijke rol, zoals Landschapszorg Texel en de Stichting NET. Een belangrijke taak is

het afbakenen tussen de V&E-activiteiten die aan het park kunnen worden toegeschreven en die aan de beheerder, in casu Staatsbosbeheer.

In de afgelopen periode zijn diverse succesvolle vernieuwende programma's op het gebied van didactiek ontwikkeld voor onder andere scholengroepen. De traditionele excursies zijn steeds meer aangepast van 'droge voorlichting' naar al lerend ervaren met diverse aantrekkelijke (avontuurlijke, spannende, et cetera) elementen erin verwerkt. Lerend genieten is meer op de voorgrond komen te staan. In het aanbod wordt ruimschoots gebruik gemaakt van nieuwe moderne mediale technieken (zoals PDA's). Het is van belang hier mee door te gaan.

Een goede coördinatie van folders en brochures is zeer belangrijk. Een onoverzichtelijke wildgroei van folders kan op de bezoekerswaardering averechts werken. Tevens is er dan sprake van papier- en geldverspilling. Het Overlegorgaan hecht er voorts veel belang aan dat er voor verschillende doelgroepen aangepaste mogelijkheden bestaan om de natuur van Texel en het Nationaal Park te ontdekken. Het Overlegorgaan stimuleert deze manier van educatie (gericht op specifieke doelgroepen) en geeft deze programma's de ruimte in het Nationaal Park.

Richtlijnen voor beheer

- In samenwerking met de Werkgroep VER formuleert de coördinator V&E elk jaar een jaarprogramma V&E met toetsbare activiteiten. Accent op eilandbrede of Waddenbrede insteek;
- EcoMare faciliteert de coördinatie en afstemming van activiteiten met de steunpunten en de andere actoren die betrokken zijn bij de voorlichting en educatie over het Nationaal Park Texel. De coördinator V&E van het Nationaal Park neemt hierbij het initiatief.

8.4

HET CENTRALE BEZOEKERSCENTRUM

Beleidskeuzen

- Het centrale bezoekerscentrum is ook in de komende beheerplanperiode gevestigd bij EcoMare. Deze instantie zorgt ook voor het beheer. Hiervoor zijn budgetten beschikbaar vanuit het Nationaal Park en Staatsbosbeheer (NAC-budget).
- De toegang tot het bezoekerscentrum is gratis.
- In het V&E-jaarplan worden voortaan concrete doelen geformuleerd voor het Bezoekerscentrum.
- De coördinator V&E evalueert i.s.m. Ecomare regelmatig het educatieve aanbod van het bezoekerscentrum en doet voorstellen voor aanpassing. Hij legt deze bevinding ter discussie voor aan het Overlegorgaan.
- Het Overlegorgaan streeft naar een verdere uitbreiding van het interactieve aanbod.
- Het vanuit de centrale hal van Ecomare 'verleiden' van bezoekers om ook de zaal van het bezoekerscentrum te bezoeken, blijft een aandachtspunt. Het Overlegorgaan wil zich aansluiten bij het initiatief van Ecomare voor een 'master-expositieplan', waarmee het meer bezoekers wil aantrekken.
- De optimale, snelle en flexibele doorstroming van nieuwtjes uit het veld via het bezoekerscentrum en de steunpunten richting de bezoekers blijft een belangrijk aandachtspunt.

Argumenten

Er is over de brede linie tevredenheid over het functioneren van het centrale bezoekerscentrum bij EcoMare. Dit bezoekerscentrum wordt gezien als een belangrijk ‘wapenfeit’ uit de vorige beheerplanperiode. Wel moet het Bezoekerscentrum beter zichtbaar worden voor het publiek dat Ecomare bezoekt. Het bezoekerscentrum wordt beheerd door Ecomare met bijdragen vanuit het Nationaal Park budget.

Vanuit de Werkgroep VER en ook tijdens de bijeenkomst met opiniemakers ter voorbereiding van dit beheer- en inrichtingsplan zijn suggesties gedaan voor het verbeteren van de inhoud en de herkenbaarheid (profilering) van het bezoekerscentrum.

De nulmeting van de Nationale Parken door Alterra constateert dat het op Texel nog ontbreekt aan toetsbare doelen voor producten en activiteiten voor het bezoekerscentrum.

EcoMare richt zich op gebieden, thema’s en onderwerpen die verder reiken dan het “terrein” van het Nationaal Park Duinen Texel. Die reikwijdte en de daarmee samenhangende opzet van EcoMare bieden voor het Nationaal Park voordelen. EcoMare doet op zijn beurt weer haar voordeel met de aanwezigheid van het Nationaal Park. EcoMare trekt veel bezoekers naar zich toe. Het is logisch om het centrale bezoekerscentrum daarom bij die concentratie van bezoekers te laten bestaan.

Tijdens de bijeenkomst met opiniemakers is de suggestie gedaan om het bezoekerscentrum te verlevendigen met een bemande balie. Deze zou kunnen worden ingevuld met vrijwilligers. Gesprekken van bezoekers met deze vrijwilligers leidt mogelijk tot meer interesse in het gebied. Er kunnen tips worden uitgewisseld en vragen gesteld. Het Nationaal Park krijgt er bovendien meer een eigen gezicht mee. De Adviescommissie ziet daarentegen de met vrijwilligers bemande balie in de zaal van het Bezoekerscentrum als lastig te organiseren. De balie van Ecomare is bovendien ook bedoeld als balie voor het bezoekerscentrum. Een bemande balie in het bezoekerscentrum voegt daar dus niet veel aan toe. Het Overlegorgaan heeft om deze redenen besloten af te zien van een extra bemande balie in het bezoekerscentrum zelf.

Er is een duidelijke behoefte gebleken aan ‘nieuwjes uit het veld’.

Richtlijnen voor beheer

- Het beheer wordt zoveel mogelijk overgelaten aan de beheerder EcoMare;
- Op de begroting van het Nationaal Park wordt blijvend en bedrag gereserveerd voor het bezoekerscentrum;
- In het V&E-jaarplan worden concrete doelen geformuleerd voor het Bezoekerscentrum;
- De coördinator V&E evalueert elke drie jaar het educatieve aanbod van het bezoekerscentrum. Hierbij vormen de mogelijkheden om van het interactieve karakter te verhogen een belangrijk aspect. Deze evaluatie wordt besproken in het Overlegorgaan;
- Staatsbosbeheer en EcoMare evalueren samen de huidige doorstroming van ‘nieuwjes uit het veld’ en brengen daarin zo nodig verbetering aan.

8.5**DECENTRALE STEUNPUNTEN****Beleidskeuzen**

- De software over het Nationale Park op de zogeheten TIP-(informatie)zuilen op verspreide locaties over het eiland zal niet worden gereactiveerd;

- Daarvoor in de plaats komt er een visie op de decentrale informatievoorziening over het Nationale Park.

Argumenten

Het Bezoekerscentrum heeft een nuttige functie, maar is onvoldoende om het hele Nationale Park te bestrijken. Daarom is er behoefte aan decentrale informatieverstrekking op plaatsen waar veel bezoekers komen.

In de vorige beheerplanperiode is, verspreid over het eiland, een aantal TIP- (informatie)zuilen opgericht waarbij onder meer informatie wordt verschaft over het Nationaal Park. Na een voorspoedige start blijkt dat er onvoldoende geld is om de software op de zuilen te onderhouden. De software staat momenteel op non-actief. Niettemin bestaat er bij de diverse partners behoefte aan een aantal decentrale informatievoorzieningen. De technologie biedt vandaag de dag echter ook andere mogelijkheden, bijvoorbeeld via het internet. Het is de moeite waard om de verschillende mogelijkheden op hun voors en tegens te onderzoeken.

Richtlijnen voor beheer

- Ontwikkelen van een visie op de decentrale informatievoorziening buiten het bezoekerscentrum. Daarbij aandacht voor de digitale mogelijkheden, zoals internet.

8.6

EXCURSIES EN RONDLEIDINGEN

Beleidskeuzen

- Het huidige aantal excursies wordt niet verminderd. De prijs die de deelnemers betalen mag geen barrière zijn en is in principe kostendekkend.
- Bij ontwikkeling van nieuwe excursies moet de toegevoegde waarde goed beargumenteerd worden en moet (net als bij bestaande excursies) hoge kwaliteit worden geboden. Qua prijsstelling en kwaliteit wordt geen onderscheid gemaakt tussen oude en nieuwe excursies.
- Voor bepaalde doelgroepen waarvoor deelname aan excursies de prijs een te grote financiële drempel is, kan vanuit het Nationaal Park een bijdrage worden gegeven. Dit kan zowel gaan om speciale groepen (bijv. scholen, allochtonen) als excursies in perioden met minder vraag (bijv. de winter).
- De mogelijkheden voor het realiseren van een decentraal boekingsstelsel (boekingen van allerlei excursies en rondleidingen in het Nationaal Park) worden in de komende beheerperiode onderzocht.

Argumenten

Het huidige excursieaanbod wordt zeer op prijs gesteld. Het in 2000 geformuleerde beleid wordt met bovenstaande punten voortgezet.

Richtlijnen voor beheer

- Afstemmen en coördineren van het totale excursieprogramma.
- Onderzoeken naar welke eventuele nieuwe excursieprogramma's vraag is, waarbij de programma's kostendekkend moeten worden aangeboden.

8.7

GEBRUIK VAN HET LOGO***Beleidskeuzen***

- Het Nationaal Parklogo mag in principe door alle participanten van het Park worden gebruikt wanneer het logo in de informatievoorziening over het Nationaal Park een rol speelt en het niet voor commerciële doeleinden wordt gebruikt. Wel moet het gebruik van het logo worden geregistreerd bij de gemeente Texel.
- Het Nationaal Park Duinen van Texel zal zich aansluiten bij de landelijke uniformering van de logo's van Nationale Parken.

Argumenten

Het logo is in eerste instantie bedoeld om het Nationaal Park een brede bekendheid te geven. Hoe meer gebruikers van het logo, des te beter. Het vrije gebruik van de ondersteunende producten (zoals het logo) bevordert het draagvlak.

Richtlijnen voor beheer

Geen.

8.8

IMAGO TEXEL IN RELATIE MET HET NATIONAAL PARK***Beleidskeuzen***

- De voorlichtings- en educatieactiviteiten beperken zich niet tot het Nationaal Park maar gelden voor het gehele eiland.
- Er wordt ook in de komende periode ingezet op het al in een zo vroeg mogelijk stadium bereiken van de toerist en recreant met informatie over het Nationaal Park en over Texel als 'natuureiland', opdat deze reeds enige 'bagage' bij zich heeft als hij/zij op het eiland arriveert.
- De voorlichting en educatieproducten worden in een sterk samenhangende keten aangeboden. Deze producten zijn gekoppeld aan allerlei toeristische elementen waarmee de bezoeker tijdens zijn vakantie en in het voor- en natraject in aanraking komt (internet, boekingscentrale, boottocht, OV-knooppunten, et cetera). Op deze wijze wordt de communicatie met de bezoekers geoptimaliseerd.
- Het Natuurmagazine wordt voortgezet, mits financierbaar.
- In de natuurvoorlichting wordt een gepaste aandacht besteed aan de 'gevaren' van het verkeren in de natuur.

Argumenten

In de afgelopen beheerperiode is gebleken dat het Nationaal Park sterk heeft bijgedragen aan het imago van Texel als 'natuureiland'. Dit heeft op zijn beurt bijgedragen aan een positieve grondhouding van de eilandbevolking tegenover het Nationaal Park. Het verblijf in de natuur heeft over het algemeen een groot (aangetoond!) gezondheidseffect. Maar er zijn wel degelijk ook gezondheidsbedreigende aspecten. De belangrijkste is de Ziekte van Lyme, die mede door teken worden overgebracht.

Richtlijnen voor beheer

- Voortzetting van de Natuurkrant
- Oriëntatie – in samenwerking met de GGD – op de gezondheidsaspecten van het verblijven in de natuur. Het hierop aanpassen van de voorlichting.

8.9

FINANCIERING VOORLICHTINGS- EN EDUCATIEACTIVITEITEN***Beleidskeuzen***

- De verschillende partners in het Nationaal Park voelen zich verantwoordelijk voor de financiering van de voorlichtings- en educatieactiviteiten van het Nationaal Park en zijn bereid om over oplossingen mee te denken.
- Het Overlegorgaan onderzoekt mogelijkheden voor sponsoring.
- Het Overlegorgaan zal haar best doen om de structurele bijdrage vanuit het Ministerie te doen verhogen gezien de bijzondere positie van het Nationaal Park Duinen van Texel qua omvang, uitgestrektheid en aantal binnenlandse en buitenlandse bezoekers.
- Het Overlegorgaan streeft naar in ieder geval behoud, maar liefst een substantiële uitbreiding van de taken van zowel de coördinator als de medewerker natuur- en milieueducatie.

Argumenten

Het structurele budget van het Nationaal Park voor voorlichtings- en educatieactiviteiten blijft een doorlopend punt van zorg en aandacht. Het Overlegorgaan wil de voorlichtings- en educatieactiviteiten van het Nationaal Park niettemin voldoende ambitie meegeven. Daarbij hoort het blijven zoeken naar extra bronnen van financiering. Dat dient overigens te gebeuren in nauwe afstemming op initiatieven van de individuele partners van het Nationaal Park.

Richtlijnen voor beheer

- Er wordt een werkgroep opgericht die zich oriënteert op mogelijkheden voor sponsoring.

HOOFDSTUK 9 Onderzoek

9.1 TOEKOMSTBEELD

In de ideale situatie vindt in het duingebied van Texel divers onderzoek plaats, gericht op de ondersteuning van het beheer. Leidend zijn de onderzoeksrichtlijnen van de afzonderlijke terreinbeheerders: Staatsbosbeheer en het Ministerie van Defensie. Onderzoek onder regie van het Nationaal Park sluit hierbij aan en is ten opzichte hiervan additioneel. Door samen te werken wordt optimaal gebruik gemaakt van bestaande en nieuwe geldstromen voor onderzoek en van initiatieven om bestaande kennis voor het terreinbeheer toegankelijk te maken.

Een deel van het onderzoek wordt uitgevoerd door onderzoekers en studenten van universiteiten, hogescholen en andere opleidingsinstituten.

9.2 BELEIDSKEUZEN

- Onder de regie van het Overlegorgaan functioneert een Werkgroep Onderzoek. Hierin zijn de belangrijkste partners van het Nationaal Park vertegenwoordigd. Het doel van de werkgroep is om onderzoeksvragen op elkaar af te stemmen en voor het Nationaal Park jaarlijks een additioneel onderzoeksprogramma te ontwerpen.
- Tot de taken van de Werkgroep Onderzoek behoren ook het coördineren, samenbrengen en afstemmen van (beheerders) grensoverschrijdend onderzoek dat voor diverse beheerders van nut zijn, zoals inventarisatiegegevens.
- Partners met een eigen onderzoeksprogramma, zoals Staatsbosbeheer en het Ministerie van Defensie, zullen de andere partners van het Nationaal Park actief informeren over het onderzoeksbeleid en de onderzoeken die plaatsvinden of gaan plaatsvinden.
- Jaarlijks wordt onder regie van het Overlegorgaan een onderzoeksprogramma opgesteld van deze additionele onderzoeksbehoeften. De uitvoering ligt bij de Werkgroep Onderzoek die in gezamenlijkheid voorstellen ontwikkelt voor het Overlegorgaan.
- Het additionele programma heeft betrekking op twee speerpunten:
  - Systematisch onderzoek naar de ontwikkeling van duinbiotopen, aansluitend bij de landelijke onderzoeksprogrammering.
  - Onderzoek gericht op recreatief medegebruik van het duingebied.
- Het Overlegorgaan zal zich inspanssen voor het aantrekken van de benodigde financiën voor het bovenbeschreven additioneel onderzoeksprogramma.
- De partners van het Nationaal Park voeren een uitnodigend beleid in de richting van universiteiten, hogescholen en andere opleidingsinstituten, die door studenten of medewerkers een bijdrage aan deze speerpunten willen leveren. De Werkgroep Onderzoek heeft hierin een actieve rol en zal gevraagd en ongevraagd het Overlegorgaan en de overige advies- en werkgroepen adviseren.

9.3

ARGUMENTEN

Er is te weinig onderzoek beschikbaar om de effecten van het bestaande gebruik op de instandhoudingdoelen goed te kunnen meten. Ook is het zinvol om meer te weten over de wensen en gedragingen van de bezoekers van het duingebied. Een onderzoek naar recreatief medegebruik is daarom gewenst. Daarnaast is het op een aantal aspecten wenselijk om, ter onderbouwing van het beheer, meer inzicht te krijgen in het functioneren van het duinsysteem op Texel. Dit geldt bijvoorbeeld voor de vraag hoe de primaire duinvalleien op de Hors zich ontwikkelen en welk beheer hierbij het beste past. Op dit moment worden de vegetaties (met veel zeldzame soorten!) gemaaid en gehooïd. Als zich elders op de Hors voldoende nieuwe duinvalleien zouden ontwikkelen, kan dit beheer achterwege worden gelaten. Onderzoek zal moeten uitwijzen wat hier wijs is.

Het is belangrijk om de bestaande kennis en onderzoeksgegevens met elkaar te delen. Daarvoor is de Werkgroep Onderzoek het aangewezen medium. Ook bij het opstellen van de jaarlijkse additionele programma's kan deze werkgroep een nuttige, voorbereidende rol spelen.

Ook de partners, in het bijzonder de terreinbeherende organisaties, voeren hun eigen onderzoek uit. Deze partners hebben hiervoor vaak opdracht van het Rijk. Het is niet de bedoeling van het Overlegorgaan om in deze verantwoordelijkheden en onderzoeksprogramma's te interveniëren, wel om te voorzien in de overige onderzoeksbehoefte, om onderzoeksprogramma's af te stemmen en om rond de financiering van dit additionele onderzoek gezamenlijk op te trekken.

9.4

RICHTLIJNEN VOOR BEHEER

- Continueren van de Werkgroep Onderzoek;
- Opstellen van jaarlijkse onderzoeksprogramma's, gebaseerd op additioneel onderzoek en geënt op de bovenstaande speerpunten;
- Starten van onderzoek naar recreatief medegebruik. Dit vanuit ecologisch maar ook recreatief oogpunt.
- Overleg voeren over aanvullende financieringsbronnen, onder meer met het Ministerie van LNV
- Met behulp van het onderzoeksprogramma contact leggen met de diverse daarvoor in aanmerking komende op universiteiten en hogescholen. Doel is studenten en onderzoekers interesseren voor uitvoering van onderdelen van het onderzoeksprogramma.
- Periodieke evaluatie van onderzoek in het NP.

HOOFDSTUK 10 Maatschappelijke inbedding, organisatie en bestuurlijk draagvlak

10.1

TOEKOMSTBEELD

Het Nationaal Park is optimaal ingebed in de Texelse samenleving en heeft daardoor groot draagvlak onder de Texelse bevolking. Het Nationaal Park heeft een duidelijke eigen identiteit, naast die van de terreinbeheerders. Dit is in het kort het streefbeeld voor de maatschappelijke inbedding van het Nationaal Park. De brede samenstelling van het Overlegorgaan en van de verschillende werk- en adviesgroepen is ook in de toekomst de kracht van het gebied. Daarbij komt de sterk op gezamenlijke afspraken in een hoge mate van consensus gebaseerde cultuur en werkwijze. Er is een cultuur van elkaar informeren en doorspreken. De samenwerking tussen de partners is sterk doelmatig. Overlegorgaan en de adviserende werkgroepen vullen elkaar aan, overlappen elkaar niet.

10.2

ORGANISATIE VAN BEHEER EN BESTUUR

Beleidskeuzen

- Het Overlegorgaan streeft naar een maximale betrokkenheid van de Texelse bevolking bij de ontwikkeling van het Nationaal Park, in een constructieve sfeer. Daarvoor betracht zij een optimale openheid van bestuur en een heldere communicatie over doelen en in te zetten middelen.
- De vergaderingen van het Overlegorgaan zijn in beginsel openbaar en worden tijdig via de plaatselijke media bekend gemaakt. Spreekrecht voor derden wordt als agendapunt bij de vergaderingen van het Overlegorgaan opgenomen (vergelijk de reglementen van diverse gemeenteraden).
- De vergaderstukken zijn voor derden in te zien bij de secretariaten van het Nationaal Park in het gemeentehuis in Den Burg en in het Provinciehuis van Noord-Holland te Haarlem.
- Van de plannen en van de voortgang van het beleid voor het Nationaal Park zal een aantal keer per jaar verslag worden gedaan in een nieuwsbrief die op het eiland wordt verspreid.
- Bij aansprekende gebeurtenissen en na elke vergadering van het Overlegorgaan zal een persbericht worden opgesteld dat wordt toegezonden aan onder meer de Texelse media.
- Regelmatig wordt voor de leden van de gemeenteraad, de leden van Provinciale Staten en de besturen van de lokale politieke partijen een excursie georganiseerd naar het

Nationaal Park, om zo de wederzijdse verstandhouding en het begrip voor de knelpunten rond het Nationaal Park te verbeteren.

- Het Overlegorgaan zorgt voor een (kennisinfra)structuur waarbij ervaringen en ideeën bij andere nationale parken in binnen- en buitenland ten goede komen aan het Nationaal Park Duinen van Texel.

Argumenten

Het Overlegorgaan hecht aan een heldere en evenwichtige vertegenwoordiging van de diverse belanghebbenden bij de uitvoering van het beleid voor het Nationaal Park en aan directe mogelijkheden voor betrokkenen om mee te denken en in te spreken op de uitgezette koers.

Uit de nulmeting van de nationale parken van het Ministerie van LNV, uitgevoerd door het onderzoeksinstituut Alterra, bleek specifiek voor het Nationaal Park Duinen van Texel dat de relaties vanuit het Overlegorgaan met politici (gemeenteraden en fracties Provinciale Staten) beperkt zijn en versterkt kunnen worden. Ook wordt in deze nulmeting geconstateerd dat maar weinig gebruik wordt gemaakt van de ervaringen die elders met nationale parken zijn opgedaan.

Richtlijnen voor beheer

- In de agenda van de vergaderingen van het Overlegorgaan wordt standaard het agendapunt 'Mogelijkheid tot inspraak door derden' opgenomen.
- Opstellen jaarplanning voor de nieuwsbrieven van het Nationaal Park
- Standaard communicatieparagraaf opnemen bij nieuwe projecten
- Opstellen persbericht na elke vergadering van het Overlegorgaan
- Regelmatig organiseren van een (excursie)dag voor politici van gemeenteraad

10.3

AFBAKENING ROLLEN EN TAKEN

Beleidskeuzen

- Het Overlegorgaan werkt aan een duidelijke taakafbakening ten opzichte van overige organen en instanties rond het Nationaal Park (zie ook 11.4).
- Het Overlegorgaan functioneert als een overlegplatform waarin de diverse partners elkaar informeren en met elkaar streven naar een eenduidig beleid van alle partijen met betrekking tot de ontwikkeling van het gebied.
- Het Overlegorgaan krijgt meerwaarde doordat het streeft naar de financiering van gezamenlijk gewenste projecten. Deze projecten zijn aanvullend ten opzichte van het reguliere beheer van de diverse terreinbeheerders.
- Het terreinbeheer is de primaire taak van de terreinbeherende organisaties. Het Overlegorgaan heeft in dezen een adviserende taak.
- Om de zoektocht naar meerwaarde verder vorm te geven, organiseert het Overlegorgaan in het begin van de beheerplanperiode een werkatelier met alle direct betrokkenen. Het doel is om in gezamenlijkheid de eigen kaders te verhelderen en de extra betekenis van het Overlegorgaan nader vorm te geven.
- De nieuwe beheerplanperiode wordt gebruikt om de samenwerking met de gemeente Texel te versterken.
- Het voorzitterschap zal actief waken over een te nadrukkelijke belangenbehartiging door de partners door dit fenomeen expliciet bespreekbaar te maken. Uitgangspunt blijft de gezamenlijke belangenbehartiging van het Nationaal Park ten opzichte van alle ontwikkelingen die de waarden daarvan kunnen aantasten.

- Het secretariaat van het Nationaal Park zorgt elke twee jaar voor een bijeenkomst van het Overlegorgaan waarin alle relevante plannen en ontwikkelingen van de partners in informerende en adviserende zin worden besproken.

Argumenten

Het Nationaal Park kent een groot aantal betrokkenen die telkens in wisselende functies met het beheer en het beleid van het gebied te maken hebben. Bovendien werken de terreinbeheerders aan de hand van concrete opdrachten vanuit de hen subsidiërende departementen en vigerende wetgeving. Daardoor hebben zij niet altijd de vrijheid om hun beheer ter discussie te stellen. Ook constateert het Overlegorgaan dat er soms teveel sprake is van een positie van directe belangenbehartiging vanuit een sector in plaats van dat vanuit het algemene belang wordt gedacht. Al met al is er soms onduidelijkheid over de diverse taken, rollen en bevoegdheden van de verschillende partners van het Nationaal Park. Het is de wens van het Overlegorgaan om daar in de komende tijd duidelijkheid in te scheppen. Het contact met de gemeente is in de afgelopen periode erg summier geworden. Daarom wil het Overlegorgaan de contacten met de gemeente intensiveren.

Richtlijnen voor beheer

- Organisatie werkatelier over taakafbakening, belangenbehartiging en onderlinge samenwerking;
- Acties om de samenwerking met de gemeente te versterken;
- 2-Jaarlijkse informatiebijeenkomst over plannen en ontwikkelingen bij partners van het Nationaal Park.

10.4

DE MEERWAARDE VERGROTEN

Beleidskeuzen

- Het Overlegorgaan streeft een duidelijker profiel voor het fenomeen 'Nationaal Park' na, zonder in de plaats te treden van die van de terreinbeherende organisaties. Uitgangspunt is dat het Nationaal Park meerwaarde moet bieden aan hetgeen de individuele partners als bereiken.

Argumenten

Het terreinbeheer is de primaire verantwoordelijkheid van de beide terreinbeheerders Staatsbosbeheer en Defensie. Het kustbeheer is de primaire taak van Rijkswaterstaat en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Daardoor lijkt de rol van het Nationaal Park gering. Het Nationaal Park krijgt echter meer betekenis naarmate het er in slaagt om:

- te zorgen voor uitwisseling van ideeën en plannen. Het Overlegplatform is dan het platform waarin de partners elkaar informeren en de ideeën en plannen bespreken;
- draagvlak te kweken voor elkaars standpunten en posities ten aanzien van aan het Nationaal Park verbonden thema's. Het Overlegorgaan en de werkgroepen zijn hiermee een vorm van gebruikersparticipatie voor de terreinbeheerders;
- te zorgen voor overeenstemming over het te voeren ruimtelijk beleid; en
- door extra financiering te verwerven voor extra projecten.

Richtlijnen voor beheer

- Het agendapunt 'mededelingen' expliciet gebruiken om elkaar te informeren over nieuw beleid en nieuwe projecten die betrekking hebben op het Nationaal Park

- De bijeenkomsten van het Overlegorgaan met enige regelmaat bij één van de partners te organiseren en daarbij ruimte laten voor een toelichting op de plannen en werkwijze van deze partner
- Met enige regelmaat discussies organiseren over de het beleid voor de lange termijn, bijvoorbeeld rond thema's als zeespiegelrijzing, de natuur in 2050, afnemende subsidies
- In de Natuurkrant expliciet aandacht besteden aan nieuwe plannen en projecten
- Met enige regelmaat veldbezoeken afleggen met het Overlegorgaan en Adviescommissie Beheer- en Inrichting

10.5

WERK- EN ADVIESGROEPEN

Beleidskeuzen

- Ook in de komende periode zal het Overlegorgaan zich laten bijstaan door:
  - de Adviescommissie Beheer- en Inrichting (Adviescie B&I),
  - de Werkgroep Voorlichting, Educatie en Recreatie (Werkgroep VER) en
  - de Werkgroep Onderzoek.
- Aan deze drie adviserende werkgroepen wordt een vierde werkgroep toegevoegd:
  - de Werkgroep Sponsoring.
- Het Overlegorgaan werkt aan een duidelijker adviesstructuur van de advies- en werkgroepen en aan een goede terugkoppeling van de besluitvorming op deze groepen. De kern hiervan is dat de taken beter dienen te worden afgebakend en dat de advisering sneller en duidelijker plaatsvindt.
- De Adviescie B&I heeft de volgende taken:
  - Uitvoeren van het onderdeel 'Natuur en Landschap' uit het meerjarenactie-programma van het Beheer- en Inrichtingsplan
  - Gevraagd en ongevraagd adviseren van het Overlegorgaan over onderwerpen die betrekking hebben op de aspecten 'natuur' en 'landschap'.
- De Werkgroep VER heeft de volgende taken:
  - Uitvoeren van de onderdelen 'Recreatief medegebruik' en 'Voorlichting en Educatie' uit het meerjarenactie-programma van het Beheer- en Inrichtingsplan
  - Gevraagd en ongevraagd adviseren van het Overlegorgaan over onderwerpen die betrekking hebben op de aspecten 'recreatie' en 'voorlichting en educatie'.
- De Werkgroep Onderzoek heeft de volgende taken:
  - Uitvoeren van het onderdeel 'Beheerondersteunend onderzoek' uit het meerjarenactie-programma van het Beheer- en Inrichtingsplan
  - Gevraagd en ongevraagd adviseren van het Overlegorgaan over onderwerpen die betrekking hebben op de aspecten 'onderzoek' en 'monitoring'.

De werkzaamheden van deze werkgroep zijn aanvullend op de onderzoeks-programma's van de deelnemende partners.

- De Werkgroep Sponsoring heeft de volgende taken:
  - Opstellen van een visie op de sponsoring van activiteiten van het Nationaal Park
  - Uitwerken van deze visie in een plan van aanpak
  - Mogelijk ook het plan van aanpak uitvoeren.
  - Gevraagd en ongevraagd adviseren van het Overlegorgaan over onderwerpen die betrekking hebben op het aspect 'sponsoring'.

De Werkgroep Sponsoring zal goed nota nemen van eventuele sponsoractiviteiten van de deelnemende organisaties. Er zal zo goed mogelijk met hen worden samengewerkt, met als doel om samen een maximale hoeveelheid geld te verwerven voor de kwaliteit van het Nationaal Park.

- Het Overlegorgaan neemt zich voor om bij de behandeling van de agendapunten expliciet nota te nemen van het advies van de respectievelijke adviescommissie of werkgroep en bovendien, via het secretariaat of zijn voorzitter, te zorgen voor een goede terugkoppeling op de werkgroepen van wat besloten werd.

Argumenten

De adviserende werkgroepen hebben een belangrijke functie voor het Nationaal Park. Tegelijkertijd is van verschillende kanten signaleerd dat de doelmatigheid van de advisering dient te verbeteren. Dit kan door de vergaderstructuur van de werkgroepen meer te richten op de begeleiding van de uitvoering van en op de advisering over de onderdelen van het beheer- en inrichtingsplan waarvoor de adviserende werkgroep verantwoordelijk is. Verbetering is ook mogelijk door de adviezen in de besluitvorming door het Overlegorgaan een duidelijker plaats te geven.

Richtlijnen voor beheer

- Taken van de adviserende werkgroepen en onderlinge rollen goed doorspreken met de voorzitters.
- Tijdstip en agenda van de werkgroepen afstemmen op de bijeenkomsten van het Overlegorgaan.
- Bij het opstellen van de agenda van het Overlegorgaan ruimte inbouwen voor het advies van de desbetreffende adviescommissie of werkgroep. Zo nodig het advies toevoegen aan de vergaderstukken.
- Zorgen voor voldoende terugkoppeling vanuit het Overlegorgaan naar de adviserende werkgroepen.

HOOFDSTUK 11 Actieprogramma

In dit meerjarenactieprogramma zijn de richtlijnen voor beheer uit de vorige hoofdstukken samengevat en voorzien van een aanduiding wie hiervan de trekker zal zijn, wie er minimaal bij betrokken zullen zijn en welke kosten dit voor het Nationaal Park met zich brengt.

De prioriteitstelling is als volgt:

- 1e prioriteit : Binnen 3 jaar uit te voeren
- 2e prioriteit : Binnen 6 jaar uit te voeren
- 3e prioriteit : Binnen 10 jaar uit te voeren
- Jaarlijkse of periodiek herhaalde acties

11.1

PRIORITEIT 1 (BINNEN 3 JAAR UIT TE VOEREN)

Nr.	Actie	Trekker	Betrokkenen	Kosten voor Nationaal Park (ordegrootte, in €)
	Natuur en landschap			
N1	Deelnemen aan het consultatieproces rond het Natura 2000-beheerplan en daarbij de visie van het NP inbrengen	OO	Commissie B&I	Geen kosten voor NP
N2	Opstellen van een habitatkaart voor het Nationaal Park	SBB	Commissie B&I	Extern gedekt
N3	In samenhang met de Natura 2000 instandhoudingsdoelen aanduiden waar de natuur zich begeleid natuurlijk kan ontwikkelen.	SBB	Commissie B&I	2.000 – 5.000
N4	In samenhang met de Natura 2000 instandhoudingsdoelen aanduiden waar ruimte is voor een beheer dat is gebaseerd op het oorspronkelijke gebruik van	SBB	Commissie B&I	2.000 – 5.000

Nr.	Actie	Trekker	Betrokkenen	Kosten voor Nationaal Park (ordegrootte, in €)
	de eilander bevolking van het duinterrein.			
N5	Oostelijke begrenzing van het NP verduidelijken. De nieuwe begrenzing wordt in de instellingsbeschikking van het Nationaal Park en zo nodig ook in andere documenten aangepast.	Ministerie van LNV	Overlegorgaan	Geen kosten voor NP
N6	Ontwikkelen van een visie op een meer dynamische ontwikkeling van de zeereep, mede in het licht van de kustlijnbescherming en het beheer van de primaire waterkering.	HHKN en SBB	Gemeente Texel, RWS, Ministerie van LNV	Geen kosten voor NP
N7	Ruimte scheppen voor strandbroeders op 'natuurstranden' (rust in broedseizoen)	Gemeente, Defensie	SBB	Geen kosten voor NP
N8	Het bestaande Faunaoverleg benutten om oplossingen voor geleden wildschade te bespreken	SBB	Faunaoverleg, Gemeente	Geen kosten voor NP
	Recreatief medegebruik			
R1	Actualisatie recreatieve zonerings op grond van de uitkomsten meetprogramma recreatie-natuur en Natura 2000 beheerplan	SBB	Commissies B&I, VER, Onderzoek	5.000 – 10.000
R2	Uitvoeren van de resterende punten uit het Verbeterplan Recreatieve Infrastructuur	SBB	Gemeente	Extern gedekt
R3	Zonerings van de maximumsnelheid en aanleg snelheidsbeperkende maatregelen	SBB	Gemeente	Extern te dekken
R4	Opstellen van een toetsingskader voor nieuwe evenementen	OO	Commissies B&I, VER	5.000 – 10.000
	Voorlichting en educatie			
V1	Uitgaande van het beschikbare materiaal, het ontwikkelen van een breed V&E-pakket voor de genoemde doelgroepen	Coördinator V&E	Commissie VER, Ecomare	10.000 – 20.000
V2	Uitwerken van een meerjarenprogramma voor educatie met toetsbare doelen	Coördinator V&E	Commissie VER, Ecomare	10.000 – 20.000
V3	Ontwikkelen van een visie op de decentrale informatievoorziening buiten het bezoekerscentrum. Daarbij aandacht voor de digitale mogelijkheden, zoals internet.	Coördinator V&E	Recreatie-ondernemers	5.000 – 10.000
	Onderzoek			
O1	Opstellen en uitvoeren van een meetprogramma naar de effecten van recreatie op natuurwaarden (kader Natura 2000)	SBB	Commissies B&I, VER, Werkgroep Onderzoek	50.000 – 100.000

Nr.	Actie	Trekker	Betrokkenen	Kosten voor Nationaal Park (ordegrootte, in €)
O2	Overleg voeren met het Ministerie van LNV over alternatieve financieringsbronnen voor onderzoek	OO	Werkgroep Onderzoek	Geen kosten voor NP
	Overige			
OV1	Oprichten van een werkgroep voor oriëntatie op sponsoringsmogelijkheden	OO	Afstemming met Ecomare	Geen kosten voor NP
OV2	Organisatie werkatelier over taakafbakening, belangenbehartiging en onderlinge samenwerking;	Secretariaat NP	SBB, Defensie, gemeente	< 5.000

11.2

PRIORITEIT 2 (BINNEN ZES JAAR UIT TE VOEREN)

Nr.	Actie	Trekker	Betrokkenen	Kosten voor Nationaal Park (ordegrootte, in €)
	Natuur en landschap			
N9	Behoud van de habitats die door het Natura 2000 beleid moeten worden beschermd. Oriëntatie op de consequenties van de aanwijzing als Natura 2000 gebied op het beheer van natuur en landschap. Zo nodig aanpassen van het beheer en van de recreatieve zoning. Uitvoeringsgerichte beheerplannen van individuele beheerders in terminologie tevens afstemmen op Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen uit het concept aanwijzingsbesluit 'Duinen en Lage Landen van Texel'. In het geval van het beheerplan van Defensie tevens afstemmen op de aanwijzingsbesluiten 'Waddenzee' en 'Noordzeekustzone'.	SBB	Commissie B&I	Extern gedekt
N10	Vooruitlopende op het Natura 2000 beheerplan maatregelen nemen: <ul style="list-style-type: none"> ter verbetering van de natuurlijke dynamiek van het waterregime binnen het Nationaal Park ter behoud van de huidige basenrijkdom 	SBB	Commissie B&I	> 100.000 (te splitsen in deelprojecten)
N11	Behoud van diversiteit aan soorten van het open duin in de duinen die deel uitmaken van het traditionele cultuurlandschap;	SBB	Commissie B&I	Extern gedekt
N12	Kansen aangrijpen voor het nemen van verdere anti-verdrogingsmaatregelen	SBB	HHNK	
N13	Visie Nationaal Park inbrengen in bestaand overleg met de vliegbasis de Kooij	Defensie	Vliegbasis De Kooij	Geen kosten voor NP

Nr.	Actie	Trekker	Betrokkenen	Kosten voor Nationaal Park (ordegrootte, in €)
	over de (intensiteit van) vliegroutes boven het NP			
N14	Overleg met vliegbasis Leeuwarden over geluidsoverlast vanuit vliegcorridor Vliehors	Gemeente	Vliegbasis Leeuwarden	Geen kosten voor NP
	Recreatief medegebruik			
R5	Opstellen van een beschrijving van de recreatiedoeltypen en een recreatiedoeltypenkaart	SBB	Werkgroep VER	10.000 – 20.000
R6	Evaluatie van de toegankelijkheid van het NP voor mindervaliden over circa drie jaar. Daarna besluiten of de beleidslijn al-dan-niet wordt gecontinueerd.	OO	SIGT	5.000 – 10.000
R7	Verwijderen van overbodige prikkeldraad afrasteringen	SBB		Extern te dekken
R8	Verdere vermindering van het aantal verbods- en gebodsborden	Gemeente	SBB	Extern te dekken
	Voorlichting en educatie			
V4	Coördinatie en afstemming van activiteiten met de steunpunten en de andere actoren die betrokken zijn bij de voorlichting en educatie over het Nationaal Park Texel	Coördinator V&E	Steunpuntbeheerders	Geen extra kosten voor NP
	Onderzoek			
O3	Met behulp van het onderzoeksprogramma contact leggen met de diverse daarvoor in aanmerking komende op universiteiten en hogescholen.	OO	Werkgroep Onderzoek, Universiteiten	Geen extra kosten voor NP

11.3

PRIORITEIT 3 (BINNEN TIEN JAAR UIT TE VOEREN)

Nr.	Actie	Trekker	Betrokkenen	Kosten voor Nationaal Park (ordegrootte, in €)
	Natuur en landschap			
N15	Projecten in de zeeleep, voortvloeiend uit de (als 1e prioriteit) ontwikkelde visie. Dynamisch kustbeheer toepassen waar het kan binnen de randvoorwaarde van de veiligheid en het waterbeheer	HHNK	SBB	> 100.000
N16	In de zeeleep plaatselijk verstuiving op gang helpen	SBB	HHNK	> 100.000

Nr.	Actie	Trekker	Betrokkenen	Kosten voor Nationaal Park (ordegrootte, in €)
	Recreatief medegebruik			
R9	Overleg over mogelijkheden voor extra recreatieve opvangcapaciteit buiten het NP (eiland brede zonering)	OO	Gemeente, SBB, Natuurmonumenten	Geen extra kosten voor NP
	Voorlichting en educatie			
V5	Uitgaande van het beschikbare materiaal, het (verder) ontwikkelen van een breed V&E pakket voor de gekozen doelgroepen.	OO	Commissie VER	2.000 – 5.000
V6	Evalueren (en evt. bijsturen) van de huidige doorstroming van 'nieuwjes uit het veld'	SBB, Ecomare		Geen extra kosten voor NP
V7	Evalueren van de inzet van vrijwilligers	Coördinator V&E	Commissie VER	Geen extra kosten voor NP
V8	Oriëntatie – in samenwerking met de GGD – op de gezondheidsaspecten van het verblijven in de natuur. Het hierop aanpassen van de voorlichting.	Coördinator V&E	GGD	< 2.000
	Onderzoek			
O4	Continueren werkgroep onderzoek	OO	SBB, Defensie, landschapszorg Texel, Agr. Natuurvereniging	< 2.000
O5	Periodieke evaluatie van onderzoek in het NP	Werkgroep Onderzoek		Geen extra kosten voor NP

11.4

JAARLIJKSE OF PERIODIEK HERHAALDE ACTIES

Nr.	Actie	Trekker	Betrokkenen	Kosten voor Nationaal Park (ordegrootte, in €)
	Natuur en landschap			
N17	Jaarlijks afbakenen en ontoegankelijk verklaren van broedplaatsen van strandbroeders (broedseizoen)	Gemeente, Defensie	Commissie B&I, SBB, Vogelwacht	Extern gedekt
N18	Periodiek evalueren van de gebruikte vangstmethoden, om deze vervolgens aan de nieuwe inzichten aan te passen.	Wildbeheereenheid	SBB	Geen extra kosten voor NP

Nr.	Actie	Trekker	Betrokkenen	Kosten voor Nationaal Park (ordegrootte, in €)
N19	Het bestaande Faunaoverleg benutten om oplossingen voor geleden wildschade te bespreken.	SBB	Faunaoverleg	Geen extra kosten voor NP
	Recreatief medegebruik			
R10	Handhaven van huidige openstellingsregeling en recreatieve zonering door surveillance en voorlichting	SBB	Andere terreinbeheerders, gemeente en politie	Geen kosten voor NP
	Voorlichting en educatie			
V9	Opstellen van een jaarprogramma voor V&E, incl. concrete doelen voor het bezoekerscentrum. Accenten in deze jaarprogramma's: 'jeugd' en 'Waddengebied als werelderfgoed'	Coördinator V&E	Commissie VER	Geen extra kosten voor NP
V10	Reserveren van een jaarbudget op de begroting voor het bezoekerscentrum	OO	Commissie VER	Conform begroting
V11	Driejaarlijks evalueren van het educatieve aanbod van het bezoekerscentrum. Hierbij vormen de mogelijkheden om van het interactieve karakter te verhogen een belangrijk aspect. Deze evaluatie wordt besproken in het Overlegorgaan	Coördinator V&E	OO, SBB en Ecomare	2.000 – 5.000
V12	Driejaarlijks onderzoeken naar welke nieuwe excursieprogramma's er vraag is.	Coördinator V&E	Commissie VER	5.000 – 10.000
V13	Voortzetting Natuurkrant	OO	Coördinator V&E	Ca. 25.000
V14	Afstemmen en coördineren van het totale excursieprogramma	Coördinator V&E	Commissie VER	Geen extra kosten voor NP
	Onderzoek			
O6	Jaarlijks opstellen onderzoeksprogramma	Werkgroep onderzoek	SBB, Defensie	Geen extra kosten voor NP
	Overige			
OV3	Publicatie van de agenda van het OO en het ter inzage leggen van de agendastukken	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor NP
OV4	In de agenda van de vergaderingen van het Overlegorgaan wordt standaard het agendapunt 'Mogelijkheid tot inspraak door derden' opgenomen.	Secretariaat NP	OO	
OV5	Opstellen persbericht na elke vergadering van het Overlegorgaan	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor

Nr.	Actie	Trekker	Betrokkenen	Kosten voor Nationaal Park (ordegrootte, in €)
				NP
OV6	Het agendapunt 'mededelingen' expliciet gebruiken om elkaar te informeren over nieuw beleid en nieuwe projecten die betrekking hebben op het Nationaal Park	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor NP
OV7	Standaard communicatieparagraaf opnemen bij nieuwe projecten	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor NP
OV8	De bijeenkomsten van het Overlegorgaan met enige regelmaat bij één van de partners te organiseren en daarbij ruimte laten voor een toelichting op de plannen en werkwijze van deze partner	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor NP
OV9	Met enige regelmaat discussies organiseren over de het beleid voor de lange termijn, bijvoorbeeld rond thema's als zeespiegelrijzing, de natuur in 2050, afnemende subsidies	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor NP
OV10	Met enige regelmaat veldbezoeken afleggen met het Overlegorgaan en Adviescommissie Beheer- en Inrichting	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor NP
OV11	Taken van de adviserende werkgroepen en onderlinge rollen goed doorspreken met de voorzitters.	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor NP
OV12	Tijdstip en agenda van de werkgroepen afstemmen op de bijeenkomsten van het Overlegorgaan.	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor NP
OV13	Zorgen voor voldoende terugkoppeling vanuit het Overlegorgaan naar de adviserende werkgroepen.	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor NP
OV14	2-Jaarlijkse informatiebijeenkomst over plannen en ontwikkelingen bij partners van het Nationaal Park.	Secretariaat NP	OO	< 2.000
OV15	In de Natuurkrant expliciet aandacht besteden aan nieuwe plannen en projecten	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor NP
OV16	Bij het opstellen van de agenda van het Overlegorgaan ruimte inbouwen voor het advies van de desbetreffende adviescommissie of werkgroep. Zo nodig het advies toevoegen aan de vergaderstukken.	Secretariaat NP	OO	Geen extra kosten voor NP

BIJLAGE 1

Literatuur

Rapporten:

- ARCADIS, in opdracht van Dienst Vastgoed Defensie, 2007, Beheersplan Natura 2000 oefenterrein "Joost Dourleinkazerne" Texel.
- ARCADIS, in opdracht van Nationaal Park Duinen van Texel, 2000, Beheer- en Inrichtingsplan Nationaal Park Duinen van Texel.
- Boonman, M., 2003, De Noordse woelmuis in natte duinvalleien op Texel, VZZ, Natuurbalans.
- De Waddeneilanden, 2005, Kleinschalig historisch medegebruik, natuur en mens bondgenoten in wederzijds belang.
- Everts, F.H., Pranger, D.P., 2007, in opdracht van SBB, Vegetatiekartering Duinen van Texel 2005-2006, EGG Consult.
- Gemeente Texel, 2004, Bestemmingsplan buitengebied, herziening ex artikel 30 WRO, deelplan militair oefenterrein Joost Dourleinkazerne en zone militair medegebruik.
- Gemeente Texel, 2007, Standnota Texel.
- Kiwa Water Research, EGG-consult, in opdracht van het Ministerie van LNV, 2007, Knelpunten- en kansanalyse Natura 2000-gebied 2 - Duinen en Lage Land Texel.
- Ministerie van Defensie, 2001, Tweede structuurnota militaire terreinen, deel I, ontwerp PKB.
- Ministerie van Defensie, 2004, Tweede structuurnota militaire terreinen, deel II & III, hoofdlijnen uit de inspraak en kabinetsstandpunt.
- Ministerie van Defensie, 2005, Beleidsregel recreatief medegebruik.
- Ministerie van LNV, 2006, Natura 2000 profielen vogels.
- Ministerie van LNV, 2007, Concept aanwijzingsbesluit Natura 2000 gebied 2 Duinen en lage land van Texel.
- Ministerie van LNV, 2007, Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Duinen en Lage land van Texel.
- Ministerie van LNV, 23 november 2007, persbericht.
- Ministerie van V&W, DG-water, 2001, Basiskustlijn 2001.
- Ministerie van V&W, DG-water, 2003, Evaluatie basiskustlijn.
- Ministerie van VROM, 2001, Derde Nota Waddenzee, deel 1 ontwerp PKB.
- Smit, C.J., 2000, Bouwstenen voor een beheersvisie van de Texelse Mokbaai, Alterra.
- SOVON, 2008, Broedvogels in Nederland in 2006.
- SOVON, CBS, in opdracht van het Ministerie van LNV, 2005, Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk.
- STIBOKA, 1986, Bodemkaart van Nederland, toelichting bij het kaartblad Texel.
- Uriot, M., in opdracht van het Overlegorgaan Nationaal Park Duinen van Texel, 2008, Verbeterplan recreatieve infrastructuur "Nationaal Park Duinen van Texel".
- Vertegaal, C.T.M., De Hors en Horsduinen (oefenterrein Joost Dourleinkazerne), beheersplan 2000-2005, Vergetaal Ecologisch advies en onderzoek.

Websites:

www.kaderrichtlijnwater.nl

www.milieuennatuurcompendium.nl

www.minlv.nl
www.nieuwenatuur.nl
www.vogelbescherming.nl

BIJLAGE 2

Samenstelling Overlegorgaan en Adviesgroepen

OVERLEGORGAAN

dhr. E. Vermeer, voorzitter	Nationaal Park Duinen van Texel
mw. J.W. Groen	Secretaris Overlegorgaan NP Duinen van Texel
dhr. J.G.M van Vijfeijken	Recreatieondernemers op Texel
drs. H.A.L. Mathijssen	Stichting Texel Campings
dhr. F.H. Agter	Dorpscommissie Texel
dhr. bc. R. Landstra	Min. van Defensie, Directie West-Nederland
dhr. N. Kikkert	Gemeente Texel
mw. M. Roza	Ministerie van LNV/Directie Regionale Zaken West
dhr. J. van den Broek	Ecomare
mw. B. Duijn	Staatsbosbeheer, directie West
dhr. A.J. Dijkse	Landschapszorg Texel
dhr. H. Stark	LTO NOORD, afdeling Texel (afgetreden per 1 juni 2008)
dhr. R. van Ooijen	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Cluster Texel
dhr. J.C. Groen	Camping de Robbenjager
dhr. A. Lenis	Provincie Noord-Holland
dhr. drs. R. Mees	Federatie Particulier Grondbezit
dhr. M. Wildschut	IVN-Consulentschap NME
Mw. M. Mulder	NP Duinen van Texel, Coördinator VER

ADVIESCOMMISSIE BEHEER- EN INRICHTING (B&I)

mw. J. Groen	secretaris overlegorgaan, voorzitter
dhr. F.H. Agter	Dorpscommissie Texel
dhr. J. Riemens	Ministerie van Defensie, DVD Directie West
mw. E.H.D. Lindenbergh, voorzitter B&I	Gemeente Texel
dhr. J.A. van Vijfeijken	TVL Texelse Vereniging van Logiesverstrekkers
mw. M. Roza	Ministerie van LNV/Directie Regionale Zaken
dhr. J. Koolhof	Wildbeheereenheid
dhr. W. Westdorp	Recron Texel
dhr. B. Witte	Staatsbosbeheer Texel

dhr. L.J. Dijkzen	Landschapszorg Texel
dhr. P. Zillen	Hoogheemraadschap
dhr. H. Stark	LTO, afdeling Noord (per 1 juni 2008 afgetreden)
dhr. D. Drijver	Stichting Natuur en Mens Texel
dhr. J.C. Groen	Camping de Robbenjager
dhr. J. Driehuis	Vogelwerkgroep Texel
Mw. M. Mulder	IVN/ NP Duinen van Texel

WERKGROEP VOORLICHTING, EDUCATIE & RECREATIE (VER)

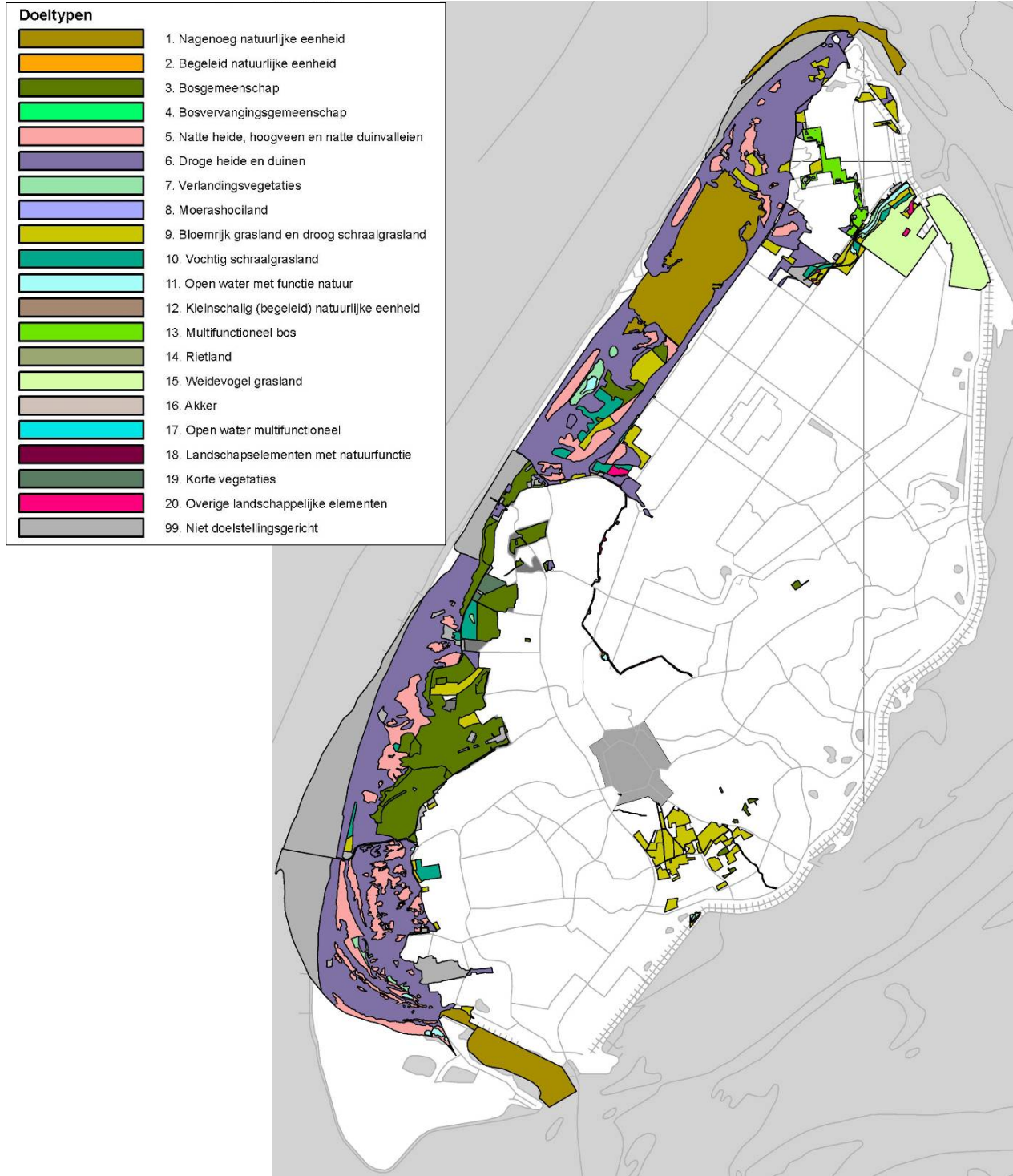
Mw. C. Kersbergen	Ecomare (voorzitter)
Mw. M Mulder	IVN Coördinator V&E
Dhr A. van Gils	Ministerie van Defensie, Joost Dourlein kazerne
Mw. S de Vries	Ecomare
Mw. J. Groen	Provincie Noord Holland
Mw. M. van de Weijgaert	Provincie Noord Holland
Dhr. E. van der Spek	Staatsbosbeheer
Mw. E. Lindenbergh	Gemeente Texel
Dhr. F. Hopman	Gemeente Texel
Dhr. G. van Veen	Recron
Dhr. G. Cadée	Landschapszorg Texel
Dhr. H. Mathijzen	Recreatiestichting Texel
Dhr. J. Duin	NET (Natuurexcursies Texel)
Dhr. J. van Vijfeijken	TVL Texelse Vereniging van Logiesverstrekkers
Dhr. J. Ravenstijn	IVN afdeling Texel
Dhr. L. van Lubek	IVN afdeling Texel
Mw. V. Bos	VVV
Mw. M. Boots	IVN Consulentenschap Noord-Holland

WERKGROEP ONDERZOEK

In de werkgroep Onderzoek hebben zitting:

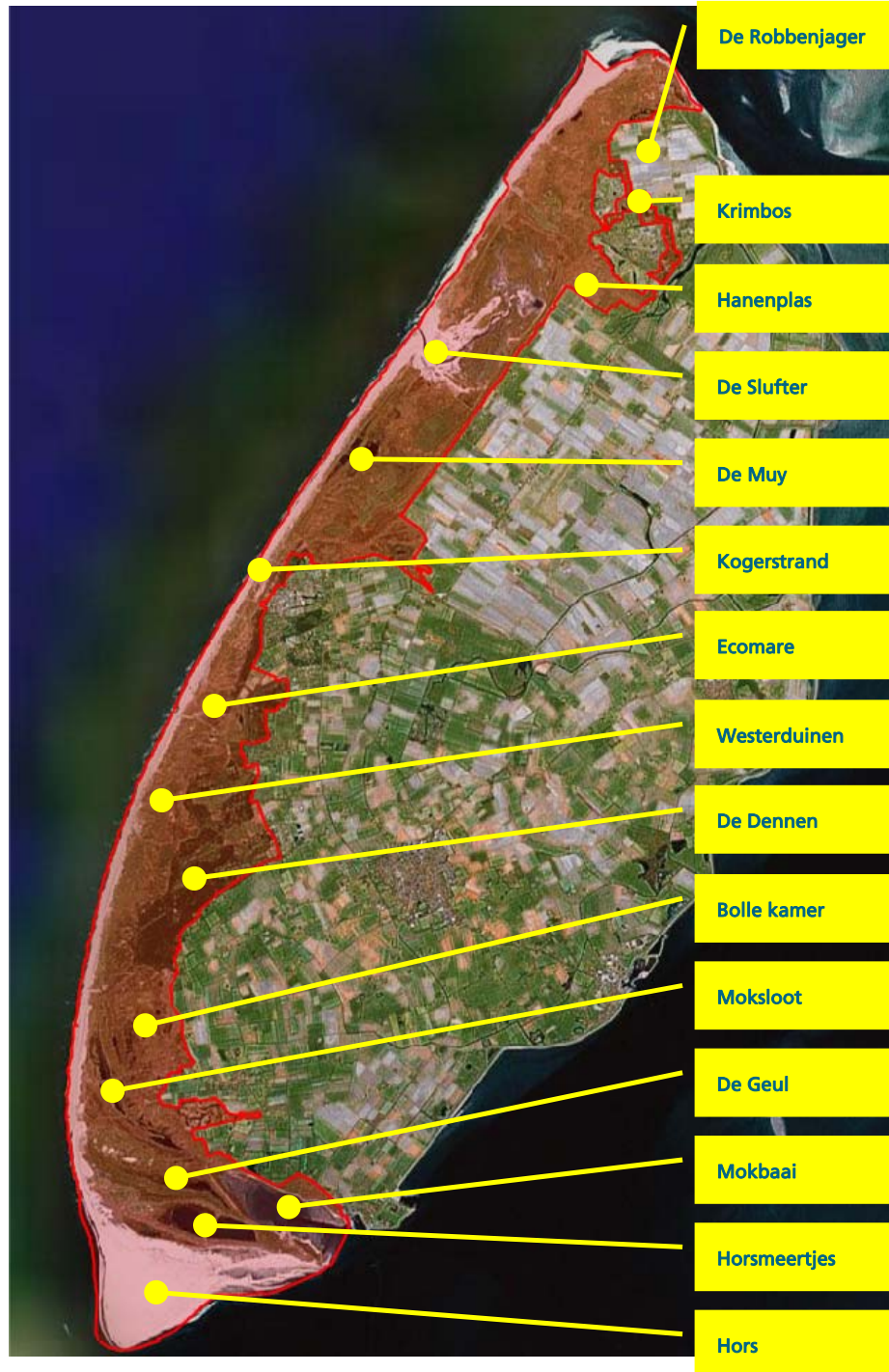
Mw. J. Groen	Secretariaat Nationaal Park
A. Dijkzen	Landschapszorg Texel
C. Bruin	Staatsbosbeheer
D. Drijver	Agrarische natuurvereniging
J. Riemens	Ministerie van Defensie
J. Driehuis	Vogelwerkgroep Texel, tot 1 juli 2008
K. de Jong	Vogelwerkgroep Texel, vanaf 1 juli 2008

BIJLAGE 3 Natuurdoeltypenkaart

BIJLAGE 4

Toponiemen

BIJLAGE 5

Zonering

Afbeelding 11.2

Zonering in het Nationaal Park

- Vrij toegankelijk buiten de paden (slufter en de Hors)
- Intensief netwerk van wandelpaden
- Extensief netwerk van paden

⌘ Militair oefenterrein

< Camping

COLOFON

BEHEER- EN INRICHTINGSPLAN NATIONAAL PARK
DUINEN VAN TEXEL
PERIODE 2008 - 2017

OPDRACHTGEVER:

OVERLEGORGAAN NATIONAAL PARK DUINEN VAN TEXEL

STATUS:

Versie 14 augustus 2008

FOTO VOORPAGINA:

Dolf Logemann

AUTEUR:

Dolf Logemann
Maarten Breedveld

GECONTROLEERD DOOR:

Dolf Logemann

VRIJGEGEVEN DOOR:

Niek Reichart

15 september 2008
110302/NA8/023/000352/001

ARCADIS NEDERLAND BV
Zendmastweg 19
Postbus 63
9400 AB Assen
Tel 0592 392 111
Fax 0592 353 112
www.arcadis.nl
Handelsregister
9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.